

Noorse woordenschat: feestdagen

Eddy Waumans

WOORDENVELD: FEESTDAGEN

Aan de hand van een aantal van het internet geplukte koppen uit kranten en dito paragrafen gaan we op zoek naar de belangrijkste Noorse woorden over dit onderwerp. De erbij geleverde Nederlandse vertalingen zijn "ongeveer" vertalingen: de inhoud is belangrijker dan een letterlijke vertaling.

En we beginnen... helemaal op het einde van het jaar:

Nyttårsaften og nyttårsdag

respectievelijk "oudejaarsdag/oudejaarsavond" en "nieuwjaarsdag"

Eerste vaststelling: "nyttårsaften" wordt aanzienlijk meer gebruikt dan "nyttårskveld"; "nyttårskvelden" dan weer wat meer dan "nyttårsaftenen".

"Nyttårsaften" is een belangrijke feestdag in Noorwegen:

Det er viktig å være sammen med de nærmeste og dem man er mest glad i denne dagen. Helst skal ingen være alene på nyttårsaftenen.
Het is belangrijk om samen te zijn met familie en met hen van wie je houdt. Niemand zou alleen mogen zijn op oudejaarsavond.

Een paar tradities:

Kyss ved midnatt: ved midnatt skal vi kysse dem vi er mest glade i. Det er ikke bare for å feire, men også for å sikre oss at båndene og kjærligheten skal bestå i året som kommer.
De middernachtzoen: om middernacht kussen we wie ons het dierbaarst is. Niet alleen omdat het feest is, maar ook om ons ervan te verzekeren dat wat ons bindt en de liefde zullen blijven duren in het komende jaar.

Spis eller drikk når klokken slår tolv: dette er for å sikre deg at du får nok mat og drikke i året som kommer. Champagne er en god idé, det burde sørge for et festlig nytt år.
Eten of drinken wanneer de klok twaalf slaat om er zeker van te zijn dat we ook genoeg te eten en te drinken zullen hebben in het jaar dat eraan komt. Champagne is een goed idee, dat zou moeten zorgen voor een feestelijk nieuw jaar.

Er wordt ook wel vuurwerk (fyrverkeri – een et-woord) afgeschoten, hoewel niet iedereen daar even gelukkig mee is, vinden velen dat het moet kunnen:

NEI TIL TOTALFORBUD MOT FYRVERKERI
Det bør være litt smell og lys i Gjøvik nyttårsaftenen.
NEE AAN HET TOTAALVERBOD OP VUURWERK
Er mag in Gjøvik wel een beetje lawaai en licht zijn op oudejaarsavond

Grote cadeaus worden er op oudejaar of nieuwjaarsdag gewoonlijk niet meer gegeven; dat is al met Kerstmis gebeurd.

Helligtrekongersdag

of trettendedagen (Driekoningen – 6 januari dus) is de dag waarop traditioneel de kerstboom afgevoerd wordt en de kerstversieringen opgeborgen worden:

NESTEN IKKE MYRRAMUSIKK

Helligtrekongersdag lukter av gull, røkelse og myrra, men musikk er det lite av.

BIJNA GEEN "MIRREMUZIEK"

Driekoningen ruikt naar goud, wierook en mirre, maar muziek valt er maar weinig te vinden.

Morsdag

Moederdag wordt in Noorwegen op de tweede zondag van februari gevierd:

SØNDAG 13. FEBRUAR ER DET MORSDAG!

Hva skal du gi til mor, mormor, farmor, bestemor, oldemor til morsdagen?

ZONDAG 13 FEBRUARI IS HET MOEDERDAG!

Wat voor een geschenke krijgen moeder, de grootmoeders en overgrootmoeder van jou?

Oorspronkelijk werd Moederdag ook in Noorwegen in mei gevierd, maar twee dames, Dorothea Schjoldager and Karen Platou (de eerste vrouw die een zitje veroverde in het Noorse parlement), startten in 1918 een succesvolle petitie om het feest naar februari te verplaatsen, waarschijnlijk omdat er al een aantal andere Noorse feestdagen in mei vielen.

Verwennen ("å skjemme bort") en cadeautjes horen bij Moederdag:

VIS MOR AT DU SETTER PRIS PÅ HENNE.

La mor få slappe av denne søndagen og server henne en deilig middag.

TOON MAMA DAT JE VAN HAAR HOUDT.

Gun mama een rustige zondag en zorg voor een heerlijk diner.

SKJEM BORT MAMMA MED ET UTVALG AV VELVÆRE-PRODUKTER!

VERWEN MAMA MET EEN SELECTIE VAN WELLNESSPRODUKTEN!

Hva med en stor kaffekopp med trykket "verdens beste mamma"? Den kan hun stille ut på kjøkkenbenken, eller kanskje på kontoret, og minne henne selv på hva hun betyr for deg.

Een grote koffiëkop met het opschrift "de beste mama van de wereld"? Die kan ze op het aanrecht zetten, of misschien op kantoor, en die zal er haar voortdurend aan herinneren wat ze voor jou betekent.

BLOMSTER ER EN VINNER!

Mødre blir alltid like sjarmert når barna stiller opp med en stor, velduftene blomsterbukett hun så stolt kan sette frem på stuebordet.

BLOEMEN DOEN HET ALTIJD!

Mama's zijn altijd even gecharmeerd wanneer hun kinderen klaarstaan met een groot, heerlijk geurend boeket dat ze trots op de woonkamertafel kan zetten.

Ook een taart (vaak – maar niet altijd – chocoladetaart) is een deel van de traditie:

SEND INN ET BILDE AV DIN MAMMA PÅ MORSDAGEN!

Husk å skrive navnet hennes, og hvem som hilser. Fredriksstad Blad spanderer morsdagskake på en av mammaene.

STUUR OP MOEDERDAG EEN FOTO VAN JE MAMA IN!

Vergeet niet haar naam te vermelden, en wie haar de groetjes doet. Fredriksstad Blad trakteert een van de mama's op een moederdagtaart.

!! Opgelet!!: niet "morkake" – dat is de placenta!

Valentinsdag

14 februari is "Valentinsdag" (ook wel "Alle hjerterers dag" of "Kjærlighetens dag" Moederdag ligt in Noorwegen dus dicht in de buurt van Valentijn.

BLANDEDE MENINGER OM VALENTINSDAGEN

I anledning Valentinsdagen tok Sørnett en prat med folk på Sandens kjøpesenter for å høre deres meninger om alle hjerterers dag.

UITEENLOPENDE MENINGEN OVER VALENTIJS DAG

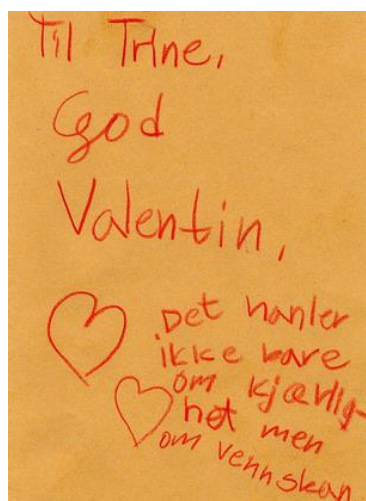
Naar aanleiding van Valentijnsdag interviewde Sørnett bezoekers van het winkelcentrum van Sanden om te weten te komen wat ze van Valentijnsdag vonden.

Het gebruik is afkomstig uit de Angelsaksische wereld, maar vindt nu ook ingang in Noorwegen. Zo zorgt de Noorse post voor speciale zegels:

De H. Valentijn was een martelaar, en er wordt wel eens beweerd dat hij iets met het gebruik te maken zou hebben. Een middeleeuws idee dat de vogels op 14 februari beginnen te paren kan ook iets met de keuze voor 14 februari te maken hebben.

Op Valentijn stuur je een kaartje:

[Er ontbreekt een "d" in "hanler"]

Eventueel kan je ook rozen, snoep, parfum of een ander cadeautje kopen:

T. J. VENTER PÅ VALENTINKORT

I dag er det høytid for romantikk, men dagen er ikke rosenrød for alle. Single T. J. (22) er

én av mange som ikke er fremmed for tanken på en frier.

T.J. WACHT OP EEN VALENTIJNSKAART

Vandaag is een feestdag voor de romantiek, maar het is geen rozerode dag voor iedereen. T.J. (22) is single, en een van de velen die wel een vriendje zou willen.

EN TIL DEN DU BEGJÆRER, TRE TIL DEN DU ELSKER OG TOLV FOR EVIG KJÆRLIGHET.

– Rosen er en evig slager på Valentinsdagen, sier Tor Arne Haugland, butikkansatt på Mester Grønn i Stavanger Storsenter.

EÉN VOOR IEMAND OP WIE JE EEN OOGJE HEBT, DRIE VOOR IEMAND VAN WIE JE HOUDT EN TWAALF VOOR EEUWIGE LIEFDE.

Een roos doet het altijd op Valentijnsdag, zegt Tor Arne Haugland, winkelbediende in Mester Grønn in Stavanger Storsenter.

Hoewel:

FOR DEG SOM GLEMTE VALENTINSDAGEN I FJOR..

Trodde du blomster og konfekt gjorde susen? Ikke nå som iPod kommer i rosa Valentinsdag-utgave.

VOOR WIE VORIG JAAR VALENTIJNSDAG VERGAT...

Dacht je dat bloemen en bonbons het 'm doen? Nu is dat wel anders: de iPod is verkrijgbaar in een roze Valentijnversie.

Den internasjonale kvinnedagen

8 maart is "de internationale vrouwendag":

Den internasjonale kvinnedagen feirer hundre år i 2011. En kvinnedag ble første gang feiret i New York i 1908, deretter på initiativ fra det amerikanske sosialistpartiet som en nasjonal kvinnedag over hele USA den 28. februar 1909. To år seinere, i 1910, på den andre internasjonale, sosialdemokratiske kvinnekongressen i København, ble det vedtatt at kvinnene skulle ha en egen kampdag året etter. (...) Dagen skulle være internasjonal, og på agendaen var først og fremst kvinners rett til å stemme.

Datoen ble ikke fastsatt før i 1917, da russiske kvinner gikk ut i gatene for brød og fred. Det skjedde 8. mars, og denne datoen har blitt stående i svært mange land.

De internationale vrouwendag viert zijn honderdste verjaardag in 2011. De allereerste vrouwendag werd in 1908 in New York gevierd. Op initiatief van de Amerikaanse socialistische partij was er daarna op 28 februari 1909 een nationale vrouwendag in heel de Verenigde Staten.

Twee jaar later, in 1910, op het tweede internationale, sociaaldemocratische vrouwencongres in Kopenhagen, werd het voorstel aangenomen om het daaropvolgende jaar een eigen strijddag te organiseren. [...] De dag moest een internationaal karakter hebben, en het eerste punt op de agenda was het vrouwenkiesrecht.

Een vaste datum kwam er pas in 1917, toen de Russische vrouwen op 8 maart de straat optrokken en brood en vrede eisten. Die dag werd sindsdien in heel wat landen behouden.

In dat jaar waren de leuzen ("parolene") van het 8 maart-comité in Oslo o. a.:

LOVFESTET RETT TIL HELTID!

Leg het recht op een voltijsde baan vast in de wet!

MERK RETUSJERT REKLAME NÅ!

Geef aan wanneer een reclamefoto gefotoshopt werd!

STØTT KVINNERS RETTIGHETER - KAMP MOT SHARIA-LOVENE!

Steun de vrouwenrechten – Neen aan de shariawetten!

en

KAMP MOT RASISME ER OGSÅ KVINNEKAMP!

De strijd tegen racisme is ook een vrouwenstrijd!

1. april

is niet echt een feestdag maar ook in Noorwegen de dag waarop er allerlei grappen uitgehaald worden, vaak met verzonden berichten en boodschappen. Wie zich voor de gek laat houden wordt een "aprilsnarr" genoemd, ook het voor-de-gek-houden zelf wordt zo genoemd:

APRILSNARR!

Én dag i året er det fullt lovlig å lure andre så mye du bare vil. I store deler av verden forsøker folk å narre hverandre 1. april.

APRILGRAP!

Eén dag per jaar is het belemaal toegelaten om anderen zoveel als je maar wilt te foppen. In grote delen van de wereld probeert men op 1 april elkaar voor de gek te houden.

Vroeger gebeurde in Noorwegen hetzelfde op 1 mei, en sprak men dan van een "maikatt":

Danskene feirer også maikatt 1.mai, og lurer dermed hverandre to ganger. Maikatt var vanlig i Norge så sent som i 1940-årene, og du kan fremdeles støte på folk som ikke lar sjansen til litt lureri gå fra seg. 30. april var også lenge en vanlig narredag.

De Denen vieren "maikatt" op 1 mei, en houden elkaar dus twee keer voor de gek. Maikatt was tot in de jaren 40 ook populair in Noorwegen, en er zijn nog altijd mensen die de kans op wat voor-de-gekhouderij niet aan zich laten voorbijgaan. Ook 30 april was lange tijd een dergelijke dag.

Het merkwaardige woord "maikatt" komt van

maimånedskatt, katt som er født i mai, og som ifølge folketroen hadde dårlige øyne så den ikke kunne fange mus.

maimånedskatt, kat die in mei geboren is, en die volgens het volksgeloof slechte ogen had en dus geen muizen kon vangen.

Een "aprilgrap" (in Vlaanderen "aprilvis") wordt ook "en aprilspøk" genoemd; "iemand voor de gek houden" is "å lure noen":

HVA VAR DIN APRILSPØK?

Har du lest noen gode aprilspøker i dagens aviser? Eller har du selv blitt lurt i dag? Eller kanskje du har lurt noen andre på utpekulert vis?

WAT WAS JOUW APRILGRAP?

Heb je vandaag een goede aprilgrap in de kranten gelezen? Of ben je vandaag zelf in de maling genomen? Of misschien heb je anderen op een sluwe manier voor de gek gehouden?

BLE DU LURT 1. APRIL?

Vi har vært Telemark rundt og avslørt alle aprilspøkene. Tror vi.

WERD JIJ BEETGENOMEN OP 1 APRIL?

We zijn heel Telemark rond geweest en hebben alle aprilgrappen ontmaskerd. Dat denken we toch.

"Beetgenomen worden" is "å gå på spøken":

I 1998 meldte Dagsrevyen at ledige hotellrom ble leid ut for 50 til 100 kroner døgnet for resten av påsken. Svært mange gikk på spøken.

In 1988 kwam Dagsrevyen met het bericht dat niet verhuurde hotelkamers voor de rest van de paastijd 50 tot 100 kronen per etmaal zouden kosten. Een heleboel mensen traptten erin.

["Dagsrevyen" is een Noors televisieprogramma.]

Gelezen op de website van NRK:

Farter du mye rundt, kan det være lurt å også være obs på datoene 3. april (Iran) og 28. desember (spansktalende land og Belgia), hvor du kan risikere å bli narret opp i stry.

Ben je veel op reis, dan kan het verstandig zijn om op 3 april (Iran) en 28 december (Spaanstalige landen en België) op je hoede te zijn; je loopt er het risico voor de gek gehouden te worden.

In Spanje ja, maar in België op 28 december, op "Onnozele kinderdag" ("Minnedagen for de uskyldige barn i Betlehem")? Nooit van gehoord.

Karneval

Carnaval (let op de Noorse spelling: "karneval") is in essentie een katholiek gebeuren. In Noorwegen wordt er alleen een soort "carnaval" georganiseerd in kleutertuinen en eerste klassen van de lagere school:

PUDDINGEN MIN PÅ 10 ÅR VIL VÆRE ALV PÅ SKOLENS KARNEVAL.
MIJN TIENJARIGE LIEVELING WIL ELFJE ZIJN OP HET CARNAVALSFEEST OP SCHOOL.

Wel worden er op Vastenavond ("fastelavnssøndag"; "fetetirsdag") vaak "fastelavnsboller" (een soort Berlijnse bollen)

fastelavnsbolle med krem

of pannenkoeken geserveerd:

VERDENS PANNEKAKEDAG 8. MARS

Vi markerer siste dag før faste – fetetirsdag – også kjent som Verdens pannekakedag med å servere pannekaker på biblioteket.

8 MAART: PANNENKOEKENDAG

We vieren de laatste dag voor de vasten – "Vette Dinsdag" – ook bekend als Wereldpannenkoekendag met pannenkoeken in de bibliotheek.

In Oslo werd in het midden van de jaren tachtig van de vorige eeuw wel een carnaval georganiseerd:

KARNEVAL I OSLO PÅ 80-TALLET

Det har blitt arrangert karneval i Norge, ikke i februar, men i slutten av mai. I 1983 ble det for første gang arrangert karneval i Oslos gater og i 1984 var det sambafeber i hele Norge. Folk arbeidet med kostymer og alle sang

Olé, olé

Samba'n er løs

Her i Oslo er det karneval

Dessverre skled det hele ut, det ble for mye forsøpling og fyll. Og i 1986 ble det arrangert karneval for foreløpig siste gang i Oslo. Det er veldig synd at karnevalet i Oslo tok slutt. Det var noe av det beste og morsomste som har skjedd i Oslo noen gang.

HET CARNAVAL IN OSLO IN DE JAREN 80

Er werd ooit carnaval gevierd in Noorwegen, niet in februari, maar op het einde van mei. In 1983 werd er voor het eerst carnaval gevierd in de straten van Oslo en in 1984 heerste de sambakoorts over heel Noorwegen. De mensen verkleedden zich en iedereen zong:

Olé, olé

De samba is hier

Hier in Oslo is het carnaval

Jammer genoeg ontaardde het feest; er was te veel vuiligheid en drankmisbruik. En in 1986 was er voor de voorlopig laatste keer carnaval in Oslo. Het is erg jammer dat er een einde kwam aan het Oslose carnaval. Het was van het beste en amusantste dat ooit in Oslo plaatsvond.

Carnaval ("karneval" is een et-woord) markeert in het katholicisme het begin van de vasten ("fastetiden"). De carnavalperiode wordt altijd afgesloten op "hvitetirsdag" of "fetetirsdag" ("vette dinsdag" – vgl. Eng. "Mardi Gras"—) met "askeonsdag" ("Aswoensdag") als de eerste dag van de vasten. "Fastelavn" (eigenlijk "Vastenavond") wordt in het Noors vaak gebruikt voor de laatste drie dagen voor de vasten; de zondag heet dan "fastelavenssøndag" of "fleskesøndag", de maandag "fleskemandag" of "blåmandag":

Heisann! Visste dere at det er fleskemandag i dag? Det er det faktisk. Det kan vel kalles blåmandag også, men jeg syns fleskemandag hørtes mye kulere ut.

Hallo! Wisten jullie dat het vandaag Vette Maandag is? Inderdaad. Je kunt ook "blåmandag" zeggen, maar ik vind dat Vette Maandag veel gaver klinkt.

"Blåmandag" wordt ook algemener gebruikt in de betekenis van

bakfyll og jobbskofft uansett hvilken mandag det gjelder

werkverzuim na alcoholmisbruik welke maandag dan ook.

een soort erge "kater" dus. De Nederlandse uitdrukking "(op) een blauwe maandag" wordt in het Noors gewoon vertaald als "en kort stund/tid":

Jeg bodde der bare en kort tid.

Ik heb daar op een blauwe maandag gewoond.

Påske

Het christelijke feest Pasen ("påske" – een mannelijk/vrouwelijk woord en zonder hoofdletter in het Noors, en dat laatste geldt ook voor de speciale dagen die hierna vermeld worden) wordt ingeleid door de vasten ("fasten" of "fastetiden"; de onbepaalde vorm is "faste"), maar dat is voor wie de traditie volgt geen feestelijke tijd:

FASTETIDEN - SOM SKAPT FOR ETTERTANKE

Faste og askese er to ord som hører sammen.

DE VASTEN – VOORBESTEMD VOOR OVERPEINZINGEN

Vasten en ascese zijn twee woorden die samen horen.

SEN PÅSKE GIR STERK SOL

Påsen i år er den seneste på 11 år. Det betyr at solen står høyt, og strålene er intense.

LATE PASEN ZORGT VOOR VEEL ZON

Pasen is al elf jaar niet meer zo laat gevallen. Dat betekent dat de zon hoog aan de hemel staat, en dat de stralen intens zijn.

"In de paastijd", "met Pasen" is "i påsen"

NOK Å GJØRE I PÅSKEN

Kultur-Fredrikstad tar ikke ferie for deg som er hjemme.

GENOEG TE DOEN IN DE PAASTIJD

Kultur Fredrikstad neemt zelf geen vakantie voor wie thuisblijft.

De vasten zelf begint op Aswoensdag ("askeonsdag"), zo genoemd omdat de middeleeuwse gelovigen in boetekleren en met asse in het haar naar de kerk kwamen – het gebruik wordt ook op verschillende plaatsen in de Bijbel vermeld en hier komt ook de uitdrukking "i sekk og aske" vandaan. In het Nederlands hebben we het over "in zak en as zitten" (= "diep in de put zitten", "geheel ontmoedigd zijn") maar in het Noors is de gewone uitdrukking "å kle seg i sekk og aske" (= "berouw hebben/tonen"):

AFTENSANG PÅ ASKEONSDAG

AVONDDIENST OP ASWOENSDAG

Nå er det bare å kle seg i sekk og aske og erkjenne.

Nu is het enige wat er overblijft berouw tonen en toegeven.

De laatste week voor Pasen begint met Palmzondag ("palmesøndag" – de intocht en de huldiging van Jezus in Jeruzalem) en wordt in het Noors "den stille uke" (heel vaak zonder achtergeplaatst bepaald lidwoord) genoemd. In het Nederlands hebben we het over "de Goede Week" of "de Stille Week" of "de Heilige Week":

TUSENVIS FEIRET PALMESØNDAG PÅ PETERSPLASSEN

Over 40 000 troende strømmet til Petersplassen i Vatikanet søndag.

DUIZENDEN VIERDEN PALMZONDAG OP HET SINT-PIETERSPLEIN

Meer dan 40.000 gelovigen stroomden samen op het Sint-Pietersplein in Vaticaanstad vorige zondag.

NOK Å GJØRE I PÅSKEN

Vi er godt inne i "den stille uke", men det er ikke ensbetydende med laber aktivitet.

GENOEG TE DOEN IN DE PAASTIJD

De Goede Week is al een paar dagen oud, maar dat is geen synoniem van weinig activiteit.

In Noorwegen wordt "den stille uke" ook vaak "påskeuke" genoemd:

KNALLSTART PÅ PÅSKEUKEN

Palmehelgen blir grå, men så snur det til knallsol og varme.

FANTASTISCHE START VOOR DE GOEDE WEEK

Het weekend van Palmzondag wordt grijs, maar daarna krijgen we erg veel zonneschijn en warmte.

Theoretisch klopt dat niet. Strikt genomen is "påskeuken" eigenlijk de week die begint met Pasen: zie bijvoorbeeld Haugens Norsk Engelsk Ordbok, dat als vertalingen voor "påskeuke" "Easter week" (de week voor Pasen) en "Holy week" (de week na Pasen) geeft.

Store norske leksikon is het daarmee eens:

Etter kirkelig tradisjon og språkbruk er dette uken mellom første påskedag og 1. søndag etter påske. Denne perioden er fra gammelt av kalt påskeoktaven og inkluderer søndagene i begge ender av perioden. På folkemunne benyttes begrepet påskeuken noe feilaktig om uken mellom palmesøndag og 1. påskedag.

Volgens de kerkelijke traditie en het spraakgebruik is de week tussen paaszondag en de eerste zondag na Pasen. Deze periode wordt van oudsher "påskeoktaven" genoemd en omvat de zondagen aan het begin en het einde van de periode. In het dagelijkse spraakgebruik wordt "påskeuken" ietwat foutief gebruikt voor de periode tussen palmzondag en paaszondag.

"Skjærtorsdag" valt in de Goede Week. De Nederlandse naam "Witte Donderdag" verwijst naar het gebruik om op deze dag alle kruisbeelden met witte kleden te bedekken; "skjær" is verwant met een oud Noors woord voor "reinigen": het was de dag waarop Jezus de voeten van zijn apostelen waste.

INNBRUDD I KIRKA PÅ SKJÆRTORS DAG

Tyver har i løpet av natt til skjærtorsdag brutt seg inn i Lillesand kirke. Politiet er foreløpig usikre på hva som er stjålet.

KERKINBRAAK OP WITTE DONDERDAG

Dieven hebben woensdagnacht ingebroken in de kerk van Lillesand. De politie weet nog niet wat er gestolen werd.

In Noorwegen is skjærtorsdag een vrije dag, maar niet in Zweden, en nogal wat Noren uit het grensgebied maken van de gelegenheid gebruik om in het voor hen goedkopere buurland op shoppingtocht (een zogenaamde "harrytur") te gaan.

"Langfredag" is "Goede Vrijdag". In Den norske kirke is dit de enige dag waarop zwart als liturgische kleur gebruikt kan worden. Vroeger waren muziek, dans en alcoholverbruik op die dag verboden. Ook in Noorwegen worden er op die dag – naar katholiek voorbeeld – op sommige plaatsen "kruiswegen" ("korsvandringer") gelopen:

BLI MED PÅ KORSVANDRING I PÅSKEN!

Langfredag 2. april arrangerer Kirkens Bymisjon igjen korsvandring gjennom byens gater.

NEEM DEEL AAN DE KRUISWEG IN DE PAASPERIODE!

Op Goede Vrijdag 2 april organiseert K.B. opnieuw een kruisweg door de straten van de stad.

Het concept achter deze kruiswegen staat te lezen op de website van Den norske kirke:

I Oslo er langfredagens korsvandring en vandring i ettertanke gjennom byens gater. Vi bærer korset gjennom sentrum og stanser ved kjente steder og bygninger. Vi leser fra Jesu lidelseshistorie og vandrer i bønn og solidaritet med forfulgte, undertrykte og lidende mennesker i denne byen og i verden.

In Oslo is de kruisweg op Goede vrijdag een contemplatieve voettocht door de straten van de stad. We dragen het kruis door het centrum en houden stil op bekende plaatsen en bij bekende gebouwen. We lezen voor uit het passieverhaal en spreken tijdens de wandeling in onze gebeden onze solidariteit uit met de vervolgde, onderdrukte en lijdende mensen in deze stad en in de wereld.

Oppmøte ved "Tigeren" på Jernbanetorget kl.16.00.

Ca. 17.30: Konsert i Trefoldighetskirken ved Carl Petter Opsahl og Ivar Andresen. Etter konserten: Vandring til Oslo domkirke, hvor korset vil ligge med alle sine roser gjennom natten i åpen kirke.

Samenkomst aan de "Tijger" op Jernbanetorget om 16.00.

Ca. 17.30: concert in de Drievuldigheidskerk met Carl Petter Opsahl en Ivar Andresen. Na het concert: voettocht naar de kathedraal van Oslo, waar het kruis de hele nacht met al de rozen in de open kerk ligt.

Als we de woordenboeken mogen geloven bestaat er in het Noors een uitdrukking "hvis/når skjærtorsdag faller på langfredag" om aan te duiden dat iets nooit zal gebeuren;

in het Nederlands zegt men "als Pasen en Pinksteren op één dag vallen" of "als Pasen op een vrijdag valt" of nog of "met sint-juttemis"

"Paaszaterdag" (of "Stille Zaterdag") heet in het Noors "påskeaften". Traditioneel is het de laatste dag van de vasten. Het is geen officiële feestdag, en de winkels zijn open.

PROBLEMER FOR BANKKUNDER PÅ PÅSKEAFTEN

Flere sliter med tomme kontoer som ikke skulle vært tomme.

PROBLEMEN VOOR BANKKLANTEN OP PAASZATERDAG.

Nogal wat mensen hadden problemen met lege bankrekeningen die helemaal niet leeg waren.

Op sommige plaatsen in Noorwegen wordt er op paaszaterdag een middernachtsdienst gehouden, die door heel wat deelnemers als het hoogtepunt van het kerkelijk jaar beschouwd wordt:

PÅSKENATTSMESSE

En stemningsfull feiring av påskentattas mysterium, som har etablert seg som en tradisjon i Trondenes kirke.

MIDDERNACHTMIS MET PASEN.

Een sfeervolle viering van het mysterie van de paasnacht is een traditie geworden in de Trondenes kerk.

"1. paskedag" ("paaszondag" of "eerste paasdag") is het feest van de verrijzenis ("oppstandelsen") van Jezus Christus

74 ÅR GAMMEL KVINNE SAVNET SIDEN 1. PÅSKEDAG.

Store mannskaper leter på Vestad i Elverum.

74 JAAR OUDE VROU VERMIST SINDE PAASZONDAG.

Een grote groep zoekt naar haar in Vestad, in Elverum.

ER JESU OPPSTANDELSE ER EN MYTE?

Det hersker tvil blant flere prester i Den norske kirke om oppstandelsen er en myte eller ikke.

IS DE VERRIJZENIS VAN JEZUS EEN MYTHE?

Verschillende dominees binnen Den norske kirke vragen zich af of de verrijzenis een mythe is of niet.

Paasmaandag ("andre paskedag") is net als paaszondag een "heiligdag", een christelijke feestdag.

Tot zover het religieuze aspect. In een sterk geseculariseerde samenleving als de Noorse, valt de nadruk in de paastijd echter vaak op heel andere zaken. "Påskehelg(en)" ("paasweekend") heeft geen religieuze connotatie:

TRAVEL PÅSKEHELG PÅ SJØEN

Redningsskøyene melder om rundt 80 små og store hendelser med fritidsbåter.

DRUK PAASWEEKEND OP ZEE

De reddingsboten spreken van ongeveer 80 kleine en grote incidenten met vrijetijdsboten.

De bloem die met Pasen geassocieerd wordt en vaak in paasversieringen zit, is de "påskelilje", de paaslelie of gele narcis:

Toch maar wat opletten met die paaslelies:

PÅSKELILJE HAR IRRITERENDE PLANTESAFT

Påskelilje er en giftig plante med irriterende plantesaft. Ta kontakt med Giftinformasjonen hvis barnet ditt har spist større mengder påskelilje.

DE PAASLELIE HEEFT IRRITEREND PLANTENSAP.

De paaslelie is een giftige plant met irriterend sap. Neem contact op met het antigifcentrum wanneer je kind een hoop paaslelies opgegeten heeft.

Geel is overigens dé paaskleur bij uitstek in Noorwegen als het over paasversiering ("påskepynt(en)") gaat:

Paaseieren ("påskeegg" – "egg" is een et-woord) zijn ook in Noorwegen populair. Vroeger waren het beschilderde kippeëieren ("hønseegg"), maar nu zijn ze van chocolade ("sjokoladeegg"), marsepein ("marsipanegg"), karton ("pappegg") of plastic ("plastegg") – de niet-eetbare varianten zijn dan gevuld met snoep ("godteri"). "Echte" eieren maken gewoonlijk wel deel uit van het ontbijt op paaszondag.

De "påskehare" ("paashaas") (een oud vruchtbaarheidssymbool) wordt alsmear populairder in Noorwegen. Hij is degene die de paaseieren brengt en eventueel verstopt. De meeste Noorse kinderen krijgen hun paaseieren op paaszaterdag, maar er zijn er ook die tot paaszondag moeten wachten...

En ten slotte betekent Pasen natuurlijk ook vakantie: de paasvakantie: "påskeferien":

ØNSKER ALLE EN FIN PÅSKEFERIE!

WE WENSEN/IK WENS IEDEREEN EEN FIJNE PAASVAKANTIE!

Halvannen uke igjen til påskeferien begynner.
Nog anderhalve week tot aan de paasvakantie.

Familiebezoek kan natuurlijk, en er zijn er ook die de natuur intrekken naar hun "hytte" in het gebergte ("påskefjell"), gaan skiën of hun vakantie verder van huis zoeken:

HELLER BÅTPUSS ENN PÅSKEFJELL

Jan Iversen fra Haugesund foretrekker båtliv og hytteliv ved fjorden framfor fjellet i påsken.

VERKIEST BOOTSCHOONMAAK BOVEN EEN PAASVAKANTIE IN HET GEBERGTE

Jan Iversen uit Haugesund verkiest zijn boot en zijn chalet aan de fjord boven een paasvakantie in het gebergte.

KONGEFAMILIEN VELGER PÅSKEFERIE I UTLANDET

Prinsesse Ingrid Alexandra (ni uker) er på sin aller første utenlandstur, til Roma.

DE KONINKLIJKE FAMILIE KIEST VOOR EEN PAASVAKANTIE IN HET BUITENLAND

Prinses Ingrid Alexandra (negen weken ver) maakt haar eerste reis naar het buitenland, naar Rome.

Ze komen dan wellicht "påskebrun" (met een gebruint tintje) weer naar huis:

BLI PÅSKEBRUN HJEMME

Sjekk hva det koster å bli brun i et solarium.

KRIJG THUIS EEN KLEURTJE MET PASEN

Kijk eens na wat het kost om een kleurtje te krijgen op een zonnebank.

Diegenen die op reis gaan zorgen dan tijdens de "påskeutfart" (de paasuittocht) voor het nodige "påsketrafikkk"

HER BLIR DET KØ I PÅSKETRAFIKKEN

I dag begynner påskeutfarten. Veivesenet ber deg om å ta det med ro.

HIER KOMEN DE FILES IN HET PAASVERKEER

Vandaag begint de paasuittocht. De Administratie Wegen en Verkeer vraagt om het rustig aan te doen.

Vele Noren blijven natuurlijk ook gewoon thuis. Een van de bezigheden wordt dan het oplossen van zgn "påskenøtter": quizprogramma's op radio en tv en in de kranten en weekbladen. Allerlei onderwerpen kunnen aan bod komen: van dieren over aardrijkskunde tot literatuur en sport – en er zitten inderdaad soms "harde noten om te kraken" bij! Hier is er een over aardrijkskunde uit Østlandets Blad. De antwoorden staan onder de tekst.

1. Hva heter den største **ørkenen** i Asia?
2. Hvilket land tilhører **øygruppen** Galapagos?
3. Hva heter den nest største byen i Thailand?
4. Hvilket språk snakkes mest på Zanzibar?
5. Hvilken religion er den største i Japan?
6. I hvilket land foregår Torgrim Eggens siste roman, "Hermanas"?

woestijn
eilandengroep

7. Hva er Ipanema?
 8. Hva heter hovedstaden i Estland?
 9. I hvilket land ligger Bhaktapur?
 10. I hvilken del av New York **foregår** det meste av Paul Austers roman "Moon Palace"?

speelt ... zich af

Antwoorden:

1. Gobiorkenen 2. Ecuador 3. Chiang Mai 4. Swahili 5. Shintoïsmen 6. Cuba
 7. Beromt strand i Rio de Janeiro 8. Tallinn 9. Nepal 10. Manhattan

Ook een "påskkrim" is populair. Zowel op tv als in boekvorm worden de Noren rond deze tijd met moord en doodslag overspoeld:

HER ER PÅSKENS BESTE GRØSS

Hva skal du lese i påskesola? Dagbladets krimanmelder har svaret.

HIER ZIJN DE BESTE PAASTHRILLERS

Wat ga je in de paaszon lezen? De misdaadrecensent van D. heeft het antwoord.

Russetiden

Een "feest" dat (veel) langer dan één dag duurt en voor een bepaalde groep jonge mensen gereserveerd is, is "russetiden" (of "russefeiringen"): het feest van de "russer" (enkelvoud: "en russ"). En dat zijn geen Russen (= "russere"; enkelvoud "en russer").

De "russer" zijn de leerlingen die bijna klaar zijn met de twaalfjarige schoolgang en dat op uitbundige wijze vieren. Je kunt het een beetje vergelijken met de "100 dagen-viering" in Vlaanderen, maar die duurt maar één dag; honderd dagen heeft hier betrekking op de nog resterende schooltijd. In Nederland betekent "Honderd Dagen" iets heel anders.

en russ

en russer

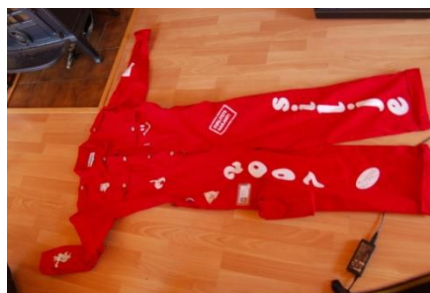
In Noorwegen gaat het gebruik terug op een Deens overgangsritueel. Noorwegen kreeg pas een eigen universiteit na het eerste decennium van de 19de eeuw, en daarvoor waren Noorse studenten verplicht om naar Kopenhagen te trekken. Wie daar tot de universiteit toegelaten wou worden, moest voor een toelatingsexamen slagen. Voor de uitslag daarvan bekend werd gemaakt moest wie aan het examen deelgenomen had een dierenhoorn op zijn voorhoofd dragen en werd dan door de oudere studenten uitgelachen. Wanneer de uitslag bekend was, volgde er een ceremonie waarop de geslaagde kandidaten de hoorn mochten afzetten, wat symbolisch betekende dat hun "wilde tijd" voorbij was. De Latijnse naam van die ceremonie was "cornua depositurus" en het woord "russ" zou daar een verkorting van zijn. In Denemarken wordt een eerstejaars een "rus" genoemd; "rusår" gebruikt men daar voor het eerste studiejaar aan een universiteit.

Geen Noorse hond of kat die dit nog weet; en de huidige vieringen staan dan ook ver van de originele traditie af. De slotdag van de "russefeiring" valt op 17 mei, op de Noorse nationale feestdag dus, waar "russer" soms meelopen in de officiële optocht, maar vaak eigen "parades" organiseren. De voorbereidingen en activiteiten beginnen veel vroeger.

De typische klederdracht bestaat uit een pet ("russelue") en een soort overall ("kjeledress") of salopette ("snekkerbukse") met daarop allerlei stickers ("klistremerker") of andere versieringen.

russelue

kjeledress

snekkerbukse

klistremerker

De kleur van de "uitrusting" geeft de studierichting aan: "blåruss" zijn leerlingen van algemeen-vormende of esthetische richtingen, "rødruss" komen uit economische richtingen, "svartuss" (of: "sortruss") volgen technisch en "grønrruss" agrarisch onderwijs. Tegenwoordig vindt er ook wel een viering plaats wanneer men op 15-jarige leeftijd klaar is met de "grunnskole"; dat zijn dan de "oransjerusser":

blårusser

oransjerusser

Aan de "lue" kunnen op een koordje allerlei attributen aangebracht worden om te tonen dat de "russ" in kwestie specifieke "opdrachten", die "knuter" (letterlijk: "knopen") genoemd worden, vervuld heeft:

knuter

SJEKK ÅRETS RUSSEKNUTER

Som vanlig er fokuset på alkohol, sex og upassende oppførsel i klasserommet stort.

DIT ZIJN DIT JAAR DE RUSS-OPDRACHTEN

Zoals gewoonlijk ligt de focus sterk op alcohol, seks en ongepast gedrag in het klaslokaal.

Dat klopt. De opdrachten (een voorbeeld staat telkens tussen aanhalingstekens) gaan van

- onschuldig: "Kvist":	sitt i et tre en time før skolestart	zit voor de aanvang van de schooldag een uur in een boom
------------------------	--------------------------------------	--

via

- redelijk onschuldig: "Paparbit med karakterene på"	få seksere på alle prøver i russetiden	behaal een heel slecht resultaat op alle toetsen die tijdens de "russetid" afgenomen worden.
--	--	--

en

- gedurfd: "Grått hår":	bruk 1 minutt over et overgangsfelt, helst med gåstol	gebruik een minuut om de straat op een zebrapad over te steken, liefst met een rollator
-------------------------	---	---

tot

- regelrecht puberaal en zo goed als hypothetisch: "Solbriller":	se fem minutter på kjønnsorganet til en annen russ, frivillig.	kijk 5 minuten naar het geslachtsorgaan van een andere russ, vrijwillig
--	--	---

Nog enkele "voorbeelden":

zonder commentaar

bøtte ned (= zuipen) øl i på 30 sekunder

spise en kebab på 5 **munfuller** (happen)

spise en boks kattermat

LETTKLEDD RUSS STORMET SALTSTRAUM-BRUA UNDER NRKS MINUTT FOR MINUTT-SENDING.

Lørdag sendte NRK minutt for minutt fra Saltstraumen i Nordland. Men midt i sendingen, som dreide seg om den vakre naturen og fiskelivet rundt det som regnes som verdens sterkeste tidevannsstrøm, dukket det opp en liten overraskelse.

Mengder med russ fra Bodø og Bodin videregående skole dukket nemlig opp, og tok fatt på brua i jevnt trav – kun ikledd undertøy.

SCHAARS GEKLEDE LAATSTEJAARS BESTORMEN DE SALTSTRAUM BRUG TIJDENS DE RECHTSTREEKSE NRK-UITZENDING.

Zaterdag zond NRK rechtstreeks uit vanuit Saktstraumen in Nordland. Maar midden in de uitzending over de mooie natuur en het rijke visbestand in wat beschouwd wordt als 's werelds sterkeste getijdenstroom, dook er plots een kleine verrassing op.

Een grote hoop laatstejaars van het voortgezet onderwijs uit Bodø en Bodin doken namelijk op, en renden in hun ondergoed op een draffe over de brug.

De "russelapp" is een soort identiteitskaart die aantoont dat je echt een "russ" bent; je hebt ze vaak nodig om op "russefester" of "russetreff" binnen te mogen. De "russelapp" wordt ernstig genomen, zoals uit volgende vraag en antwoord blijkt:

JEG HAR VÆRT RUSS FØR, KAN JEG FÅ RUSSELAPPEN PÅ NYTT?

Du kan i utgangspunktet kun motta Russelappen én gang. Dersom du har mottatt Russelappen tidligere, men ikke kunne feire russetiden da må du søke om å motta Russelappen på nytt. Gyldig årsak kan være sykdom, utenlandsopphold eller tilsvarende. Dokumentasjon må vedlegges søknaden. Bestill Russelappen på vanlig måte og kryss av for "Særskilt søknad" i din profil. Fyll inn søknaden og last opp vedlegg som beskrevet.

IK BEN VROEGER AL RUSS GEWEEST, KAN IK NU NOGMAALS EEN RUSS ID-KAART KRIJGEN?

Je kunt in principe maar één keer een russ-IDkaart krijgen. Als je vroeger al eens een russID-kaart gekregen hebt, maar niet hebt kunnen deelnemen aan de activiteiten, moet je ze opnieuw aanvragen.

Geldige redenen kunnen zijn: ziekte, verblijf in het buitenland en dergelijke. Bij de aanvraag moet een bewijs gevoegd worden. Bestel de russID-kaart op de gewone manier en kruis "speciale aanvraag "aan" in je profiel. Vul de aanvraag in en laad de bijlage op zoals beschreven.

Daarnaast is er ook de "russekort":

et lite (visitt)kort som russen deler ut i russetiden, ofte med navn, bilde og et humoristisk sitat på

een klein visitekaartje dat de eindexamenscholieren tijd hun viering uitdelen, met daarop vaak hun naam, een foto en een humoristisch citaat.

russekort og russelapp

Vaak verschijnt er op school ook een speciale "russeavis". Een kleine greep uit de vele mogelijke onderwerpen:

"Sjekketriks du må kunne",
 "Hvordan bli maksimalt dritings for en billig krone"
 "Hvordan lage din egen hjemmebrent"
 "Oversikt over knuteregler"
 "Oversikt over happenings som angår russen"
 "Vitseside"
 "Lærere som får gjennomgå"
 "Horoskop"

"Versiertrucs die je moet kennen"
 "Hoe word je stomdronken voor zo weinig mogelijk geld"
 "Hoe thuis je eigen alcohol stoken"
 "Overzicht van de russeopdrachten"
 "Overzicht van alle russehappenings"
 "Grappen"
 "Leraars die ervan langs krijgen"
 "Horoscoop"

en russeavis

Ook een "russerevy" (die gewoonlijk heel wat parodiërende en/of kritische elementen bevat) behoort tot de mogelijkheden:

POLITISK VRI PÅ RUSSEREVY
 Imponerende profesjonell "Flashback" er kjapp og hylende morsom.
RUSSEREVUE MET EEN POLITIEKE DRAAI
De imponerend professionele "Flashback" heeft tempo en doet je gieren van het lachen.

russerevyer

Belangrijk is ook de "russebil" of "russebus", "en bil/buss som blir brukt i forbindelse med en russearrangement". Gewoonlijk is hij voorzien van een luidruchtige geluidsinstallatie. Die voertuigen worden feestelijk "versierd" en vaak behoorlijk "omgebouwd" en mogen dan ook maar niet zomaar aan het verkeer deelnemen. Het ministerie van transport heeft een heuse brochure met daarin alle voorschriften en richtlijnen.

russebusser

brosjyre Statens Vegvesen

Eentje wordt dan gekozen tot "årets godkjente russebil" en daar hangt geld aan vast:

GAUSDALSRUSS VANT ÅRETS GODKJENTE RUSSEBIL 2013

Russebilen Bratastic 4 fra Gausdal videregående skole er av Statens vegvesen kåra til Årets godkjente russebil i Oppland. De fire jentene som eier bilen mottok fredag en hyggelig pengepremie.

RUSSEN UIT GAUSDAL WINNEN DE PRIJS VAN GOEDGEKEURDE RUSSEAUTO VAN HET JAAR 2013

De russeauto Bratastic 4 van het voortgezet onderwijs van Gausdal werd door de verkeersoverheid gekozen tot goedgekeurde russeauto van het jaar in Oppland. De vier meisjes aan wie de auto toebehoort kregen vrijdag een mooie geldsom.

Niet te verwonderen dus dat sommigen heel wat geld tegen hun voertuig aangooien. Daarnaast moet er ook nog een speciale verzekeringspremie voor de (korte) periode waarin het voertuig als russebil gebruikt wordt, betaald worden – en die is niet bepaald goedkoop:

RUSEFORSIKRING ER REN UTPRESSING

Ørjan Løvdahl er forbannet over at Gjensidige krever 6400 kroner for en 17 dagers russeforsikring for en bil som allerede er forsikret.

DE RUSSEVERZEKERING IS GEWOONWEG AFPERSING

Ørjan Løvdahl. is woest omdat de verzekeringsmaatschappij Gjensidige een premie van 6400 kronen eist voor een russeverzekering voor 17 dagen voor een auto die al verzekerd is.

Alles bij elkaar veel lawaai en drank dus – voor sommigen veel te veel:

Would you stay drunk for 3 weeks right before your final exams?

It might seem like an odd question, but it isn't a random one. In Norway, it's the tradition. Or, it is in Oslo west and in the wealthy suburb Bærum. The 17th of May is Constitution Day in Norway and the beginning of the exam period. As the date approaches, school life dissolves into a peculiar rite of passage called "russ."

RUSSEFEIRINGEN: ET ALVORLIG SAMFUNNSPROBLEM

Forbundet Mot Rusgift¹ [vil] stå i spissen for et prosjekt hvor målet er å signalisere at russetida ikke lenger er en akseptert unntakstilstand.

DE RUSSEFESTIVITEITEN: EEN ERNSTIG SOCIAAL PROBLEEM

De Bond Tegen Verslaving neemt het voortouw in een project dat wil aantonen dat de russetijd niet langer een aanvaarde uitzonderingstoestand is

¹ "rusgift" omvat zowel alcohol als narcotica

Niet te verwonderen dus dat de overheid met waarschuwingen komt zoals blijkt uit De Standaard Avond van 19.04.2018:

Noorwegen raadt scholieren uitdrukkelijk af om naakt over bruggen te lopen en seks te hebben op rotondes. 'Bestuurders kunnen compleet vergeten dat ze aan het rijden zijn.'

Laatstejaars van de middelbare school vieren traditioneel het eind van hun schoolcarrière. In Noorwegen doen ze dat in de lente wekenlang. En hoewel de rituelen verschillen van school tot school, is bijna altijd alcohol, naaktheid en seks in het spel.

De autoriteiten waarschuwen voor de gevaren. 'Het leidt tot talloze gevaarlijke situaties op de weg, want bestuurders schrikken vaak van de naakte scholieren', klinkt het bij Terje Moe Gustavsen, ex-minister en nu de Noorse nationale coördinator van transport.

Elk jaar gebeuren tientallen ongevallen met scholieren, soms met dodelijke afloop.

'We zeggen "nee" tegen seks op rotondes', klinkt het in een mededeling. 'Iedereen begrijpt dat het wandelen op rotondes sowieso al gevaarlijk is. Daarmee breng je jezelf en ook andere weggebruikers ernstig in gevaar. Het mag dan wel niet zo gevaarlijk om naakt te zijn op een brug, chauffeurs kunnen ervan schrikken en volledig vergeten om op het verkeer te letten. Dan speel je met levens. Alsjeblief, stop ermee.'

De politie dreigt met boetes. 'Wie toch nog bloot of in ongepaste posities op openbaar gebied verschijnt, kan worden bestraft of zelfs gearresteerd voor zedenfeiten.'

Op de studenten aan die oproep ook gehoor zullen geven, valt nog af te wachten.

Maar het moet ook gezegd worden: de overgebleven inkomsten staan de russen vaak af aan goede doelen:

RUSSEOVERSKUDD TIL GURO¹

Russen valgte å gi overskuddet fra årets russerevy til Guro Magnussen og hennes familie.

RUSSE-OVERSCHOT VOOR GURO

De russen kozen ervoor om het overschot van de russerevue van dit jaar aan G.M en haar familie te schenken.

¹ Guru Magnussen lag in 2009 meer dan een maand in coma na een verkeersongeval in de VS.

Als reactie tegen de uitspattingen zijn er de "krusser": "kruss" is een samentrekking van "kristen" en "russ". Het motto is: "Sammen og tilstede gjør vi en". Alle activiteiten zijn gegarandeerd "rusfri" – zonder alcohol of drugs:

krusser

Het hoogtepunt is het festival dat in het Zuid-Noorse stadje Kragerø georganiseerd wordt:

KRUSSEN FYLTE KRAGERØS GATER

Russentreffet i Kragerø arrangeres årlig av NKSS Laget, Stiftelsen Skjærgårdsgospel i samarbeid med kristenrussen, men alle som er russ i 2013 er invitert til å delta.

DE KRUSSEN VULDEN DE STRATEN VAN KRAGERØ

De russensamenkomst wordt ieder jaar georganiseerd door het NKSS team en de Skjærgårdsgospelstichting in samenwerking met de kristenrussen, maar iedereen die russ is in 2013 wordt uitgenodigd om deel te nemen.

En om in dezelfde rustige sfeer te eindigen: "10 tips til en vellykket russetid" van de website ung.no: "Russetiden handler tross alt om å ha det kun gøy, gøy, gøy!": "de russetijd gaat ondanks alles over plezier hebben – veel veel plezier!"

* Ha spart opp penger, slik at du kan gjøre det du ønsker – uten å tenke på det økonomiske.

* Lev livet!

* Vær spontan

* *Zorg ervoor dat je geld gespaard hebt, zodat je kunt doen wat je wilt zonder aan het financiële aspect te denken.*

* *Geniet van het leven!*

* *Wees spontaan!*

- * Gjør det du vil – ikke hør på hva andre vil. Dette er din tid – og alle liker forskjellige ting
- * Gjør knutene du syns er ok å gjennomføre: dette skaper en god stemning
- * Ikke bli for full – det er en dag i morgen også
- * Hør på musikken du liker, det gjør deg glad
- * Nyt vårværet med gode venner og hyggelig samvær
- * Spre glede – dette er en tid som du kun får oppleve en gang!

- * *Doe wat jij wilt, niet wat de anderen zeggen. Het is jouw tijd – en niet iedereen is dol op dezelfde dingen.*
- * *Voer de opdrachten uit waarvan jij vindt dat ze ok zijn: dat zorgt voor een goede sfeer.*
- * *Word niet te dronken – morgen komt er nog een dag.*
- * *Luister naar muziek waar je van houdt; daar word je vrolijk van.*
- * *Geniet van het lenteweer met goede vrienden en prettig gezelschap*
- * *Straal blijdschap uit – dit is een tijd die je maar één keer beleeft!*

1. mai

1. mai er arbeidernes kampdag. Det hele startet med at de ble bygd fabrikker på 1800-tallet. De som eide fabrikkene hadde mye makt, men arbeiderne jobbet lange dager: det var normalt å ha arbeidsdager på opptil 16 timer og en arbeidsuke som varte i seks dager. Arbeiderne ble dårlig betalt og arbeidsforholdene var ofte helsefarlige.

Arbeiderne fant ut at de sto sterkere hvis de gikk sammen og organiserte seg. Maktkampen mellom fabrikkene og arbeiderne pågikk i hele verden, og i 1889 ble det bestemt at 1. mai skulle være en internasjonal kampdag.

Det var på slutten av 1800-tallet at markeringen ble gjort i form av demonstrasjonstog. Kampsakene har vært mange: lønn, likelønn, likestilling, gode arbeidsvilkår, rett til arbeidsløshetsstrygd og ferie og så videre. Åttetimersdagen var den første parolen i flere land. I Norge ble åttetimersdagen gjennomført i 1919.

I Norge er 1. mai en offentlig fridag. Arbeiderne møtes for å vise styrke og for å demonstrere, fordi rettighetene de har ikke kan tas for gitt.

I Norge er det lite igjen av nøden som de fattige arbeiderne opplevde på 1900-hundertallet, men andre steder i verden er

1 mei is de strijddag van de arbeiders. Alles begon met de bouw van fabrieken in de 19de eeuw. De fabriekseigenaars bezaten veel macht, maar de arbeiders hadden lange werkdagen: een normale werkdag kon tot 16 uur lang zijn, en een werkweek telde zes dagen. De arbeiders werden slecht betaald en de arbeidsvoorwaarden waren vaak funest voor de gezondheid.

De arbeiders ontdekten dat ze sterker stonden wanneer ze zich verenigden en organiseerden. De machtsstrijd tussen de fabriekseigenaars en de arbeiders vond in de hele wereld plaats, en in 1889 werd er besloten dat 1 mei een internationale strijddag zou worden.

Op het einde van de 19de eeuw kregen de optochten op 1 mei vorm. Het aantal strijdpunten is groot geweest: loon, gelijk loon, rechtsgelijkheid, goede arbeidsvoorwaarden, recht op werkloosheidsuitkering en vakantie enz. In vele land was de achturige werkdag de eerste slagzin. In Noorwegen werd die achturige werkdag in 1919 ingevoerd.

In Noorwegen is 1 mei een officiële vrije dag. De arbeiders komen samen om hun macht te tonen en te demonstreren, want de verworven rechten mogen niet als vanzelfsprekend beschouwd worden.

In Noorwegen is er nog maar weinig over van de armoede die in de 19de eeuw onder de arbeiders heerste, maar op andere plaatsen in de wereld is

situasjonen en annen. Derfor er det mange i Norge som markerer 1. mai i solidaritet med alle disse som ikke har det så bra.

dat niet het geval. Daarom gebruiken veel Noren 1 mei ook om hun solidariteit te tonen met iedereen die het niet zo goed heeft.

Syttende mai

JA, JEG ELSKER DETTE LANDET

For meg er det egentlig bare én grunn til å feire 17. mai: Grunnen heter takknemlighet. Jeg er takknemlig for å bo i Norge. Jeg er takknemlig for friheten, demokratiet, velferden, rettsikkerheten, vakker natur, god plass, Golfstrømmen og rike ressurser. Jeg er til og med litt takknemlig for oljen.

[variant op de eerste regel van het Noorse volkslied]

Voor mij is er eigenlijk maar één reden om de nationale feestdag te vieren en die reden is dankbaarheid. Ik ben dankbaar omdat ik in Noorwegen woon. Ik ben dankbaar voor de vrijheid, de democratie, de welstand, de rechtszekerheid, de mooie natuur, de overvloed aan ruimte, de Golfstroom, en de grote voorraad aan natuurlijke rijkdommen. Ik ben zelfs een beetje dankbaar voor de aardolie.

schreef commentator Drude Beer in de krant "Nationen" op de vooravond van die dag.

17 mei (17. mai – syttende (spreek uit: "søttende") mai) is – voor wie het nog niet wist – de Noorse nationale feestdag, en als er een dag is waarop geïllustreerd wordt dat de Noren nationalistische trekken vertonen, dan is het wel deze dag. Het is een officiële feestdag ("en offisiell fridag"): de schoolkinderen hebben vrij en gewerkt wordt er niet, behalve door kelners, taxichauffeurs en ziekenhuispersoneel dan.

Merkwaardig genoeg verwijst die dag niet naar de dag waarop Noorwegen (in 1905) "echt" onafhankelijk werd (van Zweden). De datum verwijst naar 1804, het jaar waarin Noorwegen na meer dan 400 jaar (die periode wordt wel eens smalend "firehundreårsnatten" genoemd – de term komt van Henrik Ibsen) onder de Deense overheersing uitkwam. Op 17 mei van dat jaar werd in Eidsvoll door 77 vertegenwoordigers uit verschillende delen van Noorwegen de nieuwe grondwet ("en grunnlov") goedgekeurd. De dag wordt dan ook wel "de dag van de grondwet" ("grunnlovsdagen") genoemd. Op die dag werd er ook een koning gekozen: de Deense prins Christian Frederik.

Eidsvoll 1814

Eidsvoll nå

Lang duurde die onafhankelijkheid niet: na een paar maanden werd Noorwegen in een personele unie met Zweden gedwongen en dus mocht Christian Frederik inpakken. Echt onafhankelijk werd Noorwegen uiteindelijk pas in 1905:

plakat Unionsoppløsning 1905

De eerste 17de mei-vieringen na 1814 hadden dan ook een anti-Zweeds karakter. In 1826 verbood de Zweedse koning Karl Johan festiviteiten op 17 mei. De eerste officiële viering vond tien jaar later plaats op instigatie van het parlement.

Er zijn heel wat vlaggenstangen in Noorwegen en op 17 mei hangt de Noorse vlag overal. Het is ook een dag waarop er veel "bunader" (traditionele klederdracht") gedragen worden:

flagg til å vifte (= zwaaien) med

bunader (en bunad)

Het Noorse volk lied ("nasjonalsangen") "Ja vi elsker dette landet" is een evergreen op die dag.

En... "wherever there are more than 2 Norwegians, there's a parade" schrijft Patricia Crinion Bjaaland in Living in Norway. De grootste optocht ("et tog") vindt plaats in Oslo:

17. mai tog i Oslo

De vraag of er naast de Noorse vlag ook andere vlaggen in de stoet mogen meegedragen worden heeft al voor tamelijk heftige discussies gezorgd:

VIL BRUKE FLERE FLAGG ENN DET NORSKE PÅ 17. MAI

Det norske flagget kan få selskap av flere andre i 17. mai-toget i Ålesund. Multikulturelle Aspøy skole har spurt om også å få bruke flagg fra elevenes opprinnelsesland.

WILLEN OP 17 MEI NAAST DE NOORSE VLAG NOG ANDERE VLAGGEN GEBRUIKEN

De Noorse vlag krijgt in de optocht op 17 mei in Ålesund misschien het gezelschap van andere vlaggen. De multiculturele Aspøyschool heeft gevraagd om ook vlaggen van de landen van herkomst van de leerlingen te mogen gebruiken.

DE ØDELEGGER NASJONALDAGEN

Det er helt vanvittig at folk skal gå med andre flagg enn det norske når vi feirer vår nasjonaldag.

ZE VERKNOEIEIEN DE NATIONALE FEESTDAG

Het is helemaal waanzinnig dat er mensen met een andere vlag dan de Noorse rondlopen wanneer we onze nationale feestdag vieren.

De "barnetog" waarin naast de schoolgaande jeugd (het idee voor deze optocht kwam oorspronkelijk van de Noorse schrijver Bjørnstjerne Bjørnson) o. a. ook muziekkorpsen en groepen scouts ("speidere") met vlaggenparade ("en flaggborg") opstappen is een belangrijk onderdeel van de 17. mai-viering:

SVERRE MAGNUS I BARNETOGET FOR FØRSTE GANG

Smilende og strålende fornøyde hilste kronprinsbarna barnetoget i Asker. Lilleprins Sverre Magnus fikk i år gå i sitt livs første barnetog.

SVERRE MAGNUS VOOR DE EERSTE KEER IN DE KINDEROPTOCHT.

Glimlachend en geweldig blij groetten de kinderen van de kroonprins de kinderoptocht in Asker. De kleine prins Sverre Magnus mocht dit jaar voor de eerste keer meedoen aan de kinderoptocht.

barnetoget i Oslo i 2005

et musikkorps

speiderne klare for 17. mai i 1936

faneborgen

De optocht trekt in Oslo voorbij het balkon van het koninklijk paleis, en worden daar door de koninklijke familie toegewuifd. De "russer" (zie "russefeiringen") hebben vaak een eigen stoet:

kongefamilien på balkongen

russetoget

De officiële activiteiten worden op touw gezet door 17 meicomités, die in de meeste gemeenten bestaan:

17. MAI-KOMITEEN I MOSS HOLDER PÅ TRADISJONENE

17. mai-komiteen i Moss har tatt lærdom av fjorårets bod-kaos og har blant annet hevet prisen på bodene.

HET 17DE MEI COMITÉ IN MOSS HOUDT VAST AAN DE TRADITIES.

Het 17de mei comité in Moss heeft lessen getrokken uit de kraampjeschaos van vorig jaar en heeft o.a. de prijs voor de kraampjes verhoogd.

Bij die activiteiten hoort natuurlijk ook een toespraak ("en tale"). Later op de dag worden er voor de lagere schoolkinderen nog allerlei activiteiten georganiseerd zoals "et sekkeløp" (zakkenlopen), "trehjulsykling" (driewielerkoers), "styltegång" (steltenlopen) en "et potetløp" (aardappellopen).

ordføreren (= de burgemeester) holder en tale

et potetløp

et sekkeløp

styltegång

"Is" (ijs), "pølser" (worsten – en pølse) en "kake" (taart – en kake) maken altijd deel uit van de feestviering ... en ook alcohol is vaak niet helemaal afwezig...

17. MAI + PØLSER = SANT!

Pølser er en like selvfølgelig del av 17. mai som is og brus. Hver nordmann spiser i gjennomsnitt 3 pølser på nasjonaldagen.

17 MEI + WORSTEN = JUIST!

Worsten op de nationale feestdag zijn even vanzelfsprekend als ijs en prik. Gemiddeld eet elke Noor drie worsten op de nationale feestdag.

DETTE ER NORGES BESTE 17.MAI-KAKE

Pavlova med appelsinkrem, karamelliserte hasselnøtter og sommerens bær er kåret til Norges beste 17. maikake.

DIT IS DE BESTE 17DE-MEITAART VAN NOORWEGEN

Meringuetaart met sinaasappelcrème, gekaramelliseerde hazelnoten en zomerbessen is verkozen tot beste 17de-meitaart van Noorwegen.

ALKOHOL PÅ BARNAS DAG

En av fem drikker alkohol når de feirer 17. mai sammen med barna.

ALCOHOL OP DE DAG VAN DE KINDEREN.

Eén op vijf drinkt alcohol wanneer ze 17 mei samen met de kinderen vieren.

is i kjeks (hoorntje – en kjeks)

pølser

årets beste

litt alkohol på nasjonaldagen

Een voorbeeld van hoe de hele dag er kan uitzien in een middelgrote gemeente (in dit voorbeeld Fagernes in Valdres in 2013):

07.30 Fagernes musikkorps spiller på Nesjordet.

08.00 Flaggheising og musikk ved rådhuset/Leira speidergruppe og Fagernes musikkorps.

08.15 Fagernes musikkorps spiller på Vikatunet.

08.30 Kransenedlegging ved krigsminnemerket på Valdres

07.30 De fanfare van Fagernes speelt in Nesjordet.

08.00 Hissen van de vlag en muziek bij het gemeentehuis met de padvindersgroep van Leira en de fanfare van Fagernes.

08.15 De fanfare van Fagernes speelt in Vikatunet.

08.30 Kransneerlegging bij het oorlogsmonument in het volksmuseum van Valdres.

folkemuseum.	
09.30-10.10 Familiegudsteneste i Tingnes kirke.	<i>09.30-10.10 Kerkdienst voor de hele familie in de kerk van Tignes.</i>
10.20 Togoppstilling ved Nord-Aurdal barneskole.	<i>10.20 Samenstelling van de optocht bij de lagere school van Nord-Aurdal.</i>
10.44 Salutt.	<i>10.44 Eresaluut.</i>
10.45 Barnetog med flaggborg til Valdres Folkemuseum.	<i>10.45 Kinderoptocht met vlaggenparade naar het volksmuseum van Valdres.</i>
11.30-12.15 Underholdning i amfiet på museet.	<i>11.30-12.15 Amusement in het amfitheater van het museum.</i>
12.15-14.00 Leiker for barna og servering for alle.	<i>12.15-14.00 Kinderspelen en consumpties voor iedereen.</i>
18.00 Russe- og borgertog frå Shell til Skiferplassen med felleskorps fra hele regionen. Vi ber publikum om å bruke parkeringsplassene i Fagernes, siden parkeringsplassene ved museet er forebeholdt funksjonshemmede og eldre denne dagen.	<i>18.00 Russe- en burgerlijke optocht van Shell tot de Skiferplass met fanfares uit de hele regio. We vragen de toeschouwers om de parkeerplaatsen in Fagernes te gebruiken, aangezien de parkeerplaatsen bij het museum op die dag gereserveerd zijn voor andersvaliden en senioren.</i>

Konfirmasjon

De "belijdenis" neemt een belangrijke plaats in binnen het protestantse geloof in Noorwegen. Historisch gezien was de belijdenis geen lachertje: ze werd in 1736 bij wet verplicht, en wie ze voor hij/zij 19 werd niet afgelegd had riskeerde een gevangenisstraf of de schandpaal. De voorbereiding op de belijdenis nam een hele tijd in beslag, tijdens de kerkelijke plechtigheid moesten de confirmanten individueel een aantal geloofsvragen beantwoorden en wie een onvoldoende kreeg mocht het volgende jaar terugkomen – lees er Alexander Kielland en Jonas Lie maar eens op na.

De verplichting werd pas in 1912 afgeschaft en sinds 1981 wordt de plechtigheid beschouwd als een gebed waarin de beloften bevestigd worden die in de doop zijn gegeven. De belijdenis vindt gewoonlijk plaats op 15-jarige leeftijd, vaak in de maand mei of de maand juli. De katholieke tegenhanger is min of meer de plechtige communie met het vormsel.

voorgebed

ceremonie in Lunder kirke in Ringerike

Net zoals op vele andere plaatsen in de Westerse wereld is wat essentieel een religieus gebeuren is, ook in Noorwegen vaak door het commerciële overvleugeld:

Silje Sandmæl i DNB forteller at ifølge en undersøkelse gjennomført av Ipsos MMI for DNB i 2015, handler det å konfirmeres om å sitte igjen med mest mulig penger for confirmanten. Hele åtte av ti nordmenn svarte at ungdommen velger å konfirmere seg

utelukkende for gavenes skyld.

Silje Sandmæl van de DNB¹ zegt dat uit een onderzoek dat Ipsos MMI² in opdracht van DNB uitgevoerd heeft, blijkt dat de belijdenis vooral draait om zoveel mogelijk geld voor de confirmant te verzamelen. Niet minder dan acht op de tien Noren antwoorden dat jongeren er uitsluitend voor kiezen zich te confirmeren omwille van de cadeaus.

¹ DNB is de grootste financiële instelling in Noorwegen.

² Ipsos MMI is een Noors instituut voor marktanalyse en opiniepeilingen.

Opvallend is ook de sterke groei van de niet-religieuze "humanistisk konfirmasjon" in regio van het "Human-Etisk Forbund", vergelijkbaar met het humanistisch "Lentefeest" in Vlaanderen.

De aan de plechtigheid voorafgaande cursus

oppmuntrer til selvstendig tenkning og refleksjon over etiske problemstillinger. Viktige temaer er livssyn, humanisme, kritisk tenkning og menneskerettigheter. Kurset avsluttes med en høytidelig seremoni for konfirmantene der familie og venner er gjester. *nodigt uit tot zelfstandig denken en reflectie over ethische probleemstellingen. Belangrijke thema's zijn levensbeschouwing, humanisme, kritisch denken en mensenrechten. De cursus wordt afgesloten met een plechtige ceremonie voor de confirmanten met familie en vrienden als gasten.*

In 2018 hebben zich al meer dan 10.000 jongeren ingeschreven voor een dergelijke cursus in 2019.

Humanistisk konfirmasjon 2017 Seremoni i Asker kulturhus

Sankthans

Sankthans wordt op 24 juni gevierd, en is in feite een kerkelijke feestdag ter herinnering aan Johannes de Doper. "Hans" is een verkorting van Johannes, en het eerste deel van de

Knud Bergslien (1827-1908): (St. Hansaften på landet toegeschreven. Vuur speelt van oudsher een belangrijke rol:

alternatieve Noorse naam "jonsok", is een verkorting van dezelfde naam – "ok" een verzwakte vorm van het Oud-Noorse woord "vaka": "nachtwake".

Die feestdag was geënt op voor-christelijke midzomerfeesten die gehouden werden rond de zomerzonnwende, het tijdstip waarop de zon zijn meest noordelijk gelegen punt aan de hemel bereikt. Aan de midzomernacht, traditioneel beschouwd als de kortste nacht van het hele jaar, werden toen magische krachten

Ilden ble i gammel tid sett på som rensende og beskyttende, så man tente bål for å beskytte seg mot onde makter. Og bålet var også et uttrykk for at naturkreftene var på sitt sterkeste på denne tiden. (Ørnuld Hodne)

Het vuur werd eertijds beschouwd als reinigend en beschermend, en dus maakte men vuur om zich tegen kwade machten te beschermen. En vuur gaf ook aan dat de natuurkrachten op dat tijdstip het sterkste waren.

En dat vuur is het belangrijkste element gebleven: sankthans is nu vooral een volksfeest waarop op de avond voor 24 juni groot vreugdevuur ("sankthansbål(et)") ontstoken wordt:

Sankthans eller midtsommer er for mange sommerens høydepunkt med store bål, dans, fest, deilig mat og drikke. Noen feirer med fyrverkeri og andre tar seg en rolig tur på fjorden. *Sankthans of midzomer is voor velen het hoogtepunt van de hele zomer met grote vuren, dans, feest, heerlijk eten en drinken. Sommigen vieren het met vuurwerk, anderen maken een rustig tochtje op de fjord.*

Nikolai Astrup (1880-1928): Jonsokbål

Olsok

Olsok is de herdenkingsdag van de dood van koning Olav Haraldsson, die op 29 juli 1030 op 35-jarige leeftijd sneuvelde in de slag bij Stiklestad. Kort daarna werd hij door de katholieke kerk heilig verklaard en bijgezet in het hoofdaltaar van de Clemenskerk in het toenmalige Nidaros, nu Trondheim. Nidaros was het belangrijkste bedevaartsoord in Noorwegen in de middeleeuwen en trok vele pelgrims aan uit zowel binnen- als buitenland. Binnen de grenzen van het huidige Noorwegen waren er in de middeleeuwen meer dan 200 kerken die Olav als schutsheilige hadden.

De Reformatie maakte een einde aan de officiële verering van Olav, maar zijn cultus hield wel stand bij het gewone volk. Vanaf de jaren 50 van de 19de eeuw werd de belangstelling voor de figuur van Olav Haraldsson ook van officiële kant weer sterker, en vandaag de dag wordt hij op Olsok herdacht met erediensten, colloquia en culturele manifestaties, waarvan het "Stiklestadspel om Hellig-Olav" en de "Olavsfestdagene" in Trondheim de twee belangrijkste zijn.

"Spelet om Heilag Olav" er kjernen i festivalen "Olsokdagene på Stiklestad" som arrangeres hvert år i slutten av juli. Spelet blir fremført på selve slagstedet, Stiklestad, der Olav Haraldsson falt i 1030. Til nå har over 800 000 personer sett forestillingen som oppføres på Nordens største og eldste friluftsteater siden 1954. Om lag 700 personer er involvert i og omkring forestillingen. Profesjonelle skuespillere står på scenen sammen med amatører. Orkesteret er også sammensatt av profesjonelle og amatører. Andre aktører er kor, statister og et stort frivillig apparat. Det skjer i et miljø og med en ramme som bare natur, historie og dyktige aktører kan skape. *Het toneelstuk over de Heilige Olav staat centraal in het festival "De olsokdagen in Stiklestad", dat ieder jaar eind juli georganiseerd wordt. Het toneelstuk wordt opgevoerd op de plaats waar Olav Haraldsson in 1030 sneuvelde tijdens de slag van Stiklestad. Tot nu toe hebben sinds 1954 meer dan 800.000 personen de voorstelling bijgewoond in het grootste en oudste openluchttheater van het Noorden. Ongeveer 700 personen zijn bij de voorstelling betrokken. Professionele en niet-professionele acteurs staan samen op de scène. Ook het orkest bestaat uit beroepsmusici en amateurs. Daarnaast is een rol weggelegd voor het koor, figuranten en groot aantal vrijwilligers. Dat alles gebeurt in een omgeving en een kader dat gecreëerd wordt door een samenspel tussen natuur, geschiedenis en bekwame acteurs.*

Spelet om Heilag Olav – historische opname

Spelet om Heilag Olav – hedendaagse opvoering

onderdeel van de "Olavsfestdagene" in Trondheim

ATMOSFÆREN GJENSKAPES

Tradisjonen med Olsok-feiring går helt tilbake til 1031, da Olav den hellige ble erklært helgen og martyr. Under Olsok kom folk fra fjern og nær til Nidaros for å gjøre bot, men også for å bytte og selge varer. Her var det underholdning fra omreisende skuespillere, folk spilte terningspill, og det var et yrende folkelivet. Under Olavsfestdagene besøkes markedsplassen av utenlandske pilegrimer og handelsmenn slik det var i tidligere tider. Vi inviterer deg til å gjenoppleve atmosfæren med gjøglere, musikanter og handel.

en martyr: een martelaar
 fra fjern og nær: van heinde en verre
 en bot: een boete
 omreisende: rondreizende

et terningspill: spel met dobbelstenen
 yrende:
 en gjøgler: een kunstemaker

Halloween

Het louter commerciële Halloween dat nu op 31 oktober in Europa gevierd wordt, is natuurlijk uit de Verenigde Staten overgewaaid. Ook in Noorwegen is het sinds 2000 steeds populairder geworden: ongeveer 1 op 10 Noren zou eraan meedoen. De invloed van de Harry Potterboeken en -films mag daarbij niet onderschat worden.

Maar historisch gezien is Halloween een feest dat zijn oorsprong vindt in Ierland en Noord-Europa, zegt førsteamanuensis Rune Blix Hagen van het "Institutt for historie og religionsvitenskap" van de Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet – de meest noordelijk gelegen universiteit van de hele wereld:

Halloween er i utgangspunktet en urgammel takkefest med røtter i gammel norrøn tradisjon og keltisk folketro. Det var en overgangsfest mellom sommer og vinter, en nyttårsfeiring hvor man sa velkommen til vinteren og farvel til sommeren – og det har vært en dag med koblinger til hekser og trolldom. [...] Fordi det var åpne kanaler til det hinsidige, var det mange som trodde at magi og naturkrefter fikk en ekstra sterk virkning, og flere nordmenn ble dømt til døden fordi de skulle ha bedrevet trolldom med fatale utfall akkurat på denne dagen.

Halloween is oorspronkelijk een oeroud dankfeest met wortels in het oude Scandinavische en Keltische volksgeloof. Het feest markeerde de overgang tussen de zomer en de winter, een soort nieuwjaarsviering waarop men afscheid nam van de zomer en de winter welkom heette – en het was een dag die gelinkt werd aan heksen en toverij [...] Door die duidelijke verbondenheid met het hiernamaals, waren er velen die geloofden dat magie en natuurkrachten op die dag een bijzonder sterke werking hadden, en verscheidene Noren werden ter dood veroordeeld omdat ze net op deze dag toverij bedreven hadden die fataal afliep.

Hoe gaat het er tegenwoordig met Halloween aan toe? De bekendste elementen zijn wel de versiering van huizen met uitgesneden pompoenen met een kaars erin en de kinderen die

ifører seg skremmende kostymer og går rundt i nabolaget og ringer på dørklokkene og roper ut sitt "knask eller knep".

uitgedost in een angstaanjagende vermomming in de buurt van huis tot huis gaan en nadat ze aangebeld hebben "snoep of ik schiet" roepen.

gresskar med **utskåret** ansikt (pompoen; uitgesneden)

utkledd for Halloween (vermomd)

Niet iedereen in Noorwegen is even opgetogen over Halloween...

Halloween er en Amerikansk oppfinnelse og jeg synes IKKE at det burde bli feiret her i Norge.

Halloween is een Amerikaanse uitvinding en ik vind NIET dat het in Noorwegen gevierd zou moeten worden.

En iets heel anders: 31 oktober is ook "reformasjonsdagen": op die dag zou Martin Luther zijn 95 stellingen, waarin hij het aflatengebruik in de katholieke kerk aan de kaak stelde, aan de deur van de stadskerk in Wittenberg opgehangen hebben.

Allehelgensdag

is het feest waarop de heiligen en de martelaars herdacht worden. In de katholieke kerk wordt het op 1 november gevierd. In de Noorse lutherse kerk valt het op de eerste zondag van november en wordt het ook "helgemess(e)" genoemd.

Allerzielen ("alle sjelers dag eller" of "allesjeldersdag") wordt alleen in de rooms-katholieke en de orthodoxe kerk gevierd. Op de traditionele "primstav" is deze dag dan ook niet als een kerkelijke feestdag vermeld.

Een "primstav" is een

kalender av tre (formet som sverd, stav, ring eller skive) hvor hver dag i året er avmerket med en strek og helligdagene ved særegne tegn.

kalender van hout (in de vorm van zwaard, stok, ring of schijf) waarbij elke dag van het jaar aangeduid wordt met een streep en de kerkelijke feestdagen met een bijzonder teken krijgen.

In het Nederlands spreekt men van een "runenkalender":

fragment van een moderne primstav.

Farsdag

Vaderdag, de tegenhanger van Moederdag, wordt in Noorwegen op de tweede zondag van november gevierd. Voor de Tweede Wereldoorlog werd vader begin juni gevierd, vrij vlug na Moederdag dus, en de handelaars vonden het commercieel interessanter de afstand tussen beide groter te maken.

Vaderdag is de dag waarop de man in kwestie traditioneel verwend wordt: hij krijgt bijvoorbeeld ontbijt op bed of een cadeau of een taart.

De kranten puilen de dagen ervoor uit met suggesties:

På søndag er det farsdag. Her er tipsene til hva du kan gi din bestefar, pappa, mann eller kjæreste.

Zondag is het Vaderdag. Hier zijn een aantal tips over wat je je grootvader, vader, man of beminde kan geven.

Zo'n lijstje bevat tradioneel dingen als

redskap for altmuligmannen: skrujernsett, boremaskin, skiftenøkkelsett, et multiverktøyverktøy....

en mer mandig og mørkfarget vekke(r)klokke er alltid en sikker gave.

en spillkonsoll, hvis han ikke er for gammel og liker dataspill...

lue, skjerf og votter er en praktisk og fin gave nå som vinteren nærmer seg. Du kan strikke dem selv hvis du har tenkt på farsdagen tidlig nok... Eller kanskje en genser?

en "romantisk" helg uten barna kan gjøre underverker!

en gavekort med mange muligheter: DVD-er, CD-er, bøker...

teaterbilletter, kinobilletter, billetter til fotballkamp

en flaske whisky

gereedschap voor de Handige Harry: een set schroevendraaiers, een boormachine, een set Engelse sleutels, een multitool....

een "mannelijke" en donkerkleurige wekker is altijd een goed cadeau.

een spelconsole, als hij niet te oud is en van computergames houdt...

muts, sjaal en wanten zijn een praktisch en mooi geschenk nu de winter in aantocht is. Je kunt ze zelf breien als je op tijd aan Vaderdag gedacht hebt. Of misschien een trui?

Een romantisch weekend zonder de kinderen kan wonderen verrichten

een veelzijdige cadeaubon: dvd's, cd's, boeken...

kaartjes voor het theater, de bioscoop of het voetbal

een fles whisky

Een "farsdagskake" (speciale taart voor Vaderdag) hoort er ook bij, en op de foto hieronder (rechts bovenaan – goed kijken!) is "den mest tradisjonelle farsdagsgaven" (het meest traditionele cadeau voor Vaderdag) afgebeeld: et slips!!!

Meer vindingrijke cadeaus zijn o.a.:

fotball-mansjettknapper hvis han heier på et fotballag – og det kommer an på hva slags skjorter han kjøper...

voetbalmanchetknopen als hij supporter is van een voetbalploeg – en het hangt af van het soort hemden dat hij koopt...

en kinesisk luksusmassasje

Barn eller ungdom som bor hjemme kan gi et klippekort, med for eksempel "Jeg skal ta oppvasken for deg", "Jeg skal vaske bilen din" og liknende

een Chinese luxemassage

Kinderen of jongeren die thuis wonen kunnen een knipkaart geven met daarop bijvoorbeeld de tekst "Ik zal de vaat voor je doen", "Ik zal je auto wassen" e.d.

et klippekort

Luciadagen

Het Luciafeest valt in de advent (13 december) en wordt vooral in Italië en Zweden gevierd, maar heeft zich vanuit dat tweede land over Scandinavië verspreid. De naam verwijst naar de Heilige Lucia, een martelares uit Sicilië, maar de hedendaagse associatie is die met "lys" (licht). Op de Luciadag houden de kinderen in de kleuter- en de lagere school een optocht in witte kleren en zingen ze het Lucialied, dat zo begint:

Svart senker natten seg i stall og stuer.

Zwart daalt de nacht neer over stal en kamers.

Solen har gått sin vei, skyggene truer.

De zon is vertrokken, de schaduwen dreigen.

Inn i vårt mørke hus, stiger med tente lys
Sankta Lucia, Sankta Lucia.

*In ons donkere huis schrijdt met brandende
kaarsen Sankta Lucia, Sankta Lucia.*

Het Lucialied (met Noorse tekst) kan beluisterd worden op:

https://www.youtube.com/watch?v=TJ_dKMDxq4I

Let op: de introductie geeft niet bepaald de stemming weer!

Ook het uitdelen van lussekatter (een soort rozijnenbollen) hoort bij het Luciafeest:

Lussekatter er en type gjærbakst som i Norden først og fremst bakes til Luciadagen. Lussekattene er formet som små boller, S-formede kringler og liknende.

Lussekattene skal være gule, og for å få den riktige smaken brukes krydderet safran. Lussekattene garneres ofte med rosiner.

"Lussekatter" zijn een soort gistgebak dat in Scandinavië vooral met het Luciafeest gebakken wordt. De "lussekatter" hebben de vorm van kleine bollen, S-vormige krakelingen en dergelijke. Ze moeten er geel uitzien en bevatten saffraan om ze de juiste smaak te geven. Vaak worden ze met rozijnen gegarneerd.

(Nikolausdagen)

Eerst en vooral: Sinterklaas zoals wij hem kennen bestaat in Noorwegen niet; niet verwonderlijk voor wat in wezen een katholiek geïnspireerd gebeuren is. Zijn feestdag 6 november heet in het Noors Nikolausdagen of Nilsmesse ("Nils" is de Scandinavische variant van "Nicolaas") en op een paar Noorse websites is er wel wat informatie over hem te vinden:

Han var biskop i Myra i Tyrkia, men plasseres nå in Spania. Der bor han sammen med sin snille svarte hjelper "Zwarte Piet" ("Svartepetter").

Hij was bisschop van Myra in Turkije, maar wordt nu in Spanje gesitueerd. Daar woont hij samen met zijn vriendelijke zwarte assistent "[Zwarte] Piet".

Feiringen av Sinterklaas foregår i Nederland den 5. desember, og i Flandern den 6, men forberedelsene til feiringen begynner allerede i midten av november. Da ankommer han med dampbåten og blir møtt av tusenvis av mennesker. Han blir ønsket velkommen av borgermesteren. Ankomsten overføres live på TV.

De viering van de Sint vindt in Nederland op 5 december plaats en in Vlaanderen op 6 december, maar de voorbereiding ervan begint al midden november. Dan komt hij met de stoomboot aan en wordt daarbij opgewacht door duizenden mensen. De burgemeester heet hem welkom. Zijn aankomst wordt live op televisie uitgezonden.

Sinterklaas er kledt i biskopsdrakt, bærer mitra og stav, og rir rundt på sin hvite hest. Medhjelperen Svartepetter kaster godteri og appelsiner til alle "snille" barn i mengden. Tidligere ble "slemme" barn truet med at de ville bli tatt med tilbake til Spania i Svartepetters sekk.

De Sint draagt een bisschopskleed met mijter en staf, en rijdt rond op zijn witte paard. Zijn assistent (Zwarte) Piet gooit snoep en sinaasappels naar alle brave kinderen in de menigte. Vroeger werden "stoute" kinderen ermee bedreigd dat ze in de zak van Zwarte Piet mee terug naar Spanje genomen zouden worden

Sinterklaas og Svartepetter besøker skoler. Til gjengjeld synger barna en mengde sanger. Natten til 6. desember blir det virkelig spennende. Da kommer Sinterklaas og Zwarte Piet med gavene til alle snille barna.

De Sint en Zwarte Piet bezoeken scholen. Als tegenprestatie zingen de kinderen een massa liedjes. De nacht van 6 december wordt het spannend. Dan brengen de Sint en (Zwarte) Piet cadeautjes naar alle brave kinderen.

Barna som fremdeles tror på ham, plasserer en sko foran peisen før de går til sengs. I skoene ligger det gjerne en tegning til Sinterklaas, og en gulrot til hesten. Sinterklaas rir på hustakene og Piet krabber gjennom skorsteinpipa for å levere presanger til barna – og så blir han svart på grunn av sotet.

De kinderen die nog in Sinterklaas geloven, zetten een schoen voor de haard voor ze naar bed gaan. In de schoen ligt gewoonlijk een tekening voor de Sint en een wortel voor zijn paard. Sinterklaas rijdt over de daken van de huizen en Piet kruipt door de schoorsteen om de geschenken tot bij de kinderen te brengen – en door al dat roet wordt hij zwart.

Tussen haakjes: "Svartepetter" is ook de naam van een Noorse rapband, maar die heeft zijn naam niet van "onze" (Zwarte) Piet geleend, maar aan de Noorse naam voor de slechterik "Black Pete" (Noorse "Svarte-Petter") uit een aantal Mickey Mousecartoons...

Publisert 13/06/2013

Svarte-Petter

Jul

Kerstmis (jul) wordt natuurlijk in de hele christelijke wereld gevierd. "Jul" (een vrouwelijk en-woord) valt dus 25 december (en wordt bij uitbreiding ook de tijd eromheen gebruikt).

Enkele uitdrukkingen:

HVA SKAL JEG GI MIN MANN TIL JUL?

Et kyss er da en fin tanke, sier Silje Nergaard.

WAT ZAL IK M'N MAN VOOR Z'N KERST GEVEN?

Een zoen is dan een fijn idee, zegt Silje Nergaard.

God jul = "zalig/gelukkig kerstfeest", vaak uitgebreid met "og godt nyttår" (Een speciaal kerstnummer van een tijdschrift of een krant wordt et julenummer genoemd):

Sceneliv ønsker sine lesere en god jul med utvidet nummer.

Sceneliv wenst z'n lezers een gelukkig kerstfeest met een extra dik nummer.

Når vi skriver julekort, ønsker vi hverandre vanligvis både god jul og godt nytt år [...] Navn på høytider skrives med liten forbokstav. Også ordet "god" skal ha liten forbokstav, så sant det ikke står først i setningen.

Wanneer we kerstkaarten schrijven wensen we elkaar gewoonlijk zowel zalig kerstfeest als gelukkig nieuwjaar. [...] De namen van feestdagen worden met een kleine letter geschreven. Ook het woord "zalig" krijgt een kleine letter, wanneer het niet het eerste woord van de zin is.

schrijft Norsk Språkråd. Gledelig jul wordt in "echte" kerstwensen minder gebruikt (het is wel de gewone formule in het Deens) maar wel in zinnen als

INGEN GLEDELIG JUL FOR JUVENTUS

"Den gamle damen" gikk på sjokktap for bunnlaget.

GEEN GELUKKIGE KERST VOOR JUVENTUS.

"De oude dame" ging onderuit tegen de staartploeg.

I julen = "met (de) kerst":

LIGGER IKKE PÅ LATSIDEN I JULEN

Bergenserne er tydeligvis allerede lei av å sitte stappmette i sofaen. Treningssentrene rapporterer om fulle hus andre juledag.

ZE HANGEN NIET DE LUIERIK UIT MET DE KERST.

De inwoners van Bergen zijn het duidelijk al beu om volgevreten in de sofa te zitten. De fitnesscentra melden dat er op tweede kerstdag geen plaatsen meer vrij zijn.

å feire jul = "Kerstmis vieren":

FEIRET JUL MED RUSMISBRUKERE

Sammen med sønnen feiret Randi Wilhelmsen jul på Folkets Hus i Oslo sammen med hovedstadens bostedsløse, rusmisbrukere og ensomme.

VIERDEN KERSTMIS SAMEN MET DRUGSGBRUIKERS

Samen met haar zoon vierde R.W. Kerstmis in het Volkshuis in Oslo in het gezelschap van de daklozen, de drugsgebruikers en de eenzamen van de hoofdstad.

En hvit jul = "een witte kerst":

DRØMMEN OM EN HVIT JUL

Er du i fjellet er det jo snø, spørsmålet er om folk på kysten bør bruke tiden på å drømme. Nå kan vi avsløre at det er meldt nedbør.

DE DROOM VAN EEN WITTE KERST

Ben je in het gebergte dan is er hoe dan ook sneeuw, de vraag is of de mensen aan de kust hun tijd mogen verdoen met over sneeuw te dromen. We kunnen nu onthullen dat er neerslag aangekondigd wordt.

Wat chronologie:

De førjulstid zijn de weken voor Kerstmis waarin het kerstfeest voorbereid wordt:

BRAKTE LYS INN I DEN MØRKE FØRJULSTIDEN

Publikum fikk virkelig oppleve en julekonsert utenom det vanlige.

BRACHT LICHT IN DE DONKERE TIJD VOOR KERSTMIS

Het publiek was getuige van een buitengewoon kerstconcert.

"Julestri" en "julesjau" (allebei en-woorden) worden gebruikt om de drukke tijd voor Kerstmis aan te duiden:

Hadde jeg vært med svigerfamilien tror jeg det hadde blitt litt julestri for de har ALLTID masse planer.

Indien ik bij mijn schoonfamilie geweest zou zijn denk ik dat het een drukke kerstperiode geweest zou zijn want ze hebben ALTIJD een heleboel plannen.

Det var litt rart å tenke på julesjauen hjemme da vi feiret julen i Tanzania.

Het deed wat raar aan om aan de kerstdrukke thuis te denken toen we Kerstmis in Tanzania vieren.

"Julestuss" is nu verouderd; je vindt het wel bij grote realistische Noorse auteur zoals Jonas Lie.

Het woord "advent" heeft een religieuze ondertoon. De advent begint op de zondag het dichtst bij 30 november; de exacte lengte varieert dus van jaar tot jaar, maar er vallen altijd vier zondagen in de advent en we spreken dan van "den første, andre, tredje og fjerde søndag i advent."

NÅ GLEDER JEG MEG TIL Å HA MASSE KOSELIG BESØK I ADVENTEN!

I gangen har jeg satt en kasse med ullsokker og tøfler sånn at gjestene mine kan låne når de er på besøk.

NU KIJK IK ERNAAR UIT OM VEEL LEUK BEZOEK IN DE ADVENT TE KRIJGEN!

In de gang heb ik een bak met wollen sokken en pantoffels gezet zodat mijn gasten die kunnen lenen wanneer ze op bezoek zijn.

Adventskalendere of julekalendere (gekocht of zelf gemaakt) zijn populair. Het zijn

kalendere som brukes til å telle ned de 24 dagene fra 1. desember til julaften. Adventskalendere oppstod tidlig på 1900-tallet som dekorerte papplater med nummererte luker med små bilder eller gaver bak. Lukene åpnes en og en hver dag.

kalenders die gebruikt worden om af te tellen van 1 december tot kerstavond. Adventskalenders ontstonden vroeg in de 20ste eeuw in de vorm van versierde kartonnen posters met genummerde vakjes waarachter zich kleine tekeningen of cadeautjes bevonden. Iedere dag wordt één van de vakjes opengemaakt.

Julekalender wordt in Scandinavië ook gebruikt voor een televisiereeks van 24 (dagelijkse) episodes waarvan de laatste op kerstavond uitgezonden wordt. Vaak zijn ze voor kinderen bedoeld:

Julekalender 2010

NRK skal sende to julekalendere i år;

"Jul på Månetoppen" skal sendes 1. - 24. des kl 18.00 på NRK Super.

"Pagten" (dansk serie) skal sendes 1. - 24. des kl 19.00 på NRK Super.

Kerstseries 2010

NRK zendt dit jaar twee kerstseries uit;

"Kerstmis op de top van de maan" wordt van 1 tot 24 december om 18.00 door NRK Super uitgezonden.

"Het pakket" (Deense serie) wordt van 1 tot 24 december om 19.00 door NRK Super uitgezonden.

De laatste schooldag voor de kerstvakantie wordt "juleavslutning" genoemd:

JULEAVSLUTNING I SKOLEN

Her er tips og ideer.

DE LAATSTE SCHOOLDAG VOOR DE KERSTVAKANTIE

Tips en ideën.

Een førjulsfest is een feestje op de laatste dag voor de kerstvakantie (juleferien) begint:

Først en VIKTIG MELDING!

Førjulsfesten blir flyttet til TORSDAG 10. DESEMBER KL. 1800

Eerst een BELANGRIJKE MEDEDELING

Het jaarafsluitend kerstfeest wordt verplaatst naar DONDERDAG 10 DECEMBER OM 16.00

Rond deze tijd worden er natuurlijk ook "julemarkeder" (kerstmarkten) georganiseerd:

JULEMARKEDER I NORGE

Du trenger ikke å reise til Berlin eller London for en spennende førjulstur. Her finner du de fineste julemarkedene i Norge.

KERSTMARKTEN IN NOORWEGEN

Je hoeft niet naar Berlijn of Londen te reizen voor een boeiende uitstap in de periode voor Kerstmis. Hier vind je de mooiste kerstmarkten van Noorwegen.

Soms kan al die (commerciële) "julefjas" ("kerstgekte") je wel wat te veel worden:

Når desember kommer så kommer stresset for meg. Jeg må unngå jula.
 Reklamen i postkassa kastes uten at jeg har sett den.
 Jeg er veldig i tvil om hvordan jeg skal respondere på alt julefjas på Facebook. Høflighet tilsier at jeg ønsker god jul.
*Wanneer het december wordt heeft de stress me te pakken. Kerstmis hoeft voor me echt niet.
 De reclame in de brievenbus wordt ongelezen weggegooid.
 Ik weet echt niet goed hoe ik zal antwoorden op al die kerstgekte op Facebook. De hoffelijkheid vereist wel dat ik "zalig kerstfeest" wens.*

In de volksmond werd/wordt(?) de laatste zondag voor Kerstmis "skittensøndag" (lokaal ook "svartsøndag") genoemd: het is

Den ene søndagen i året da kravet om å holde hvile dagen hellig ikke ble tatt så nøye, for nå var det forberedelsen av jula som skulle prioriteres. I dag er dette søndag for åpne butikker og julehandel, for gavebytte og småkakebaking.
 (Nytt norsk kirkeblad 1016/4, p. 81)

De enige zondag van het jaar waarin het niet zo nauw genomen werd met de plicht tot het bijwonen van de kerkdienst omdat het voorbereiden van de kerstviering nu voorrang kreeg. Vandaag de dag is dit de zondag waarop de winkels open zijn, de kerstinkopen gedaan worden, cadeaus uitgewisseld en koekjes gebakken worden.

Een mogelijke etymologische verklaring voor de naam "skittensøndag" zou kunnen zijn dat men het op die zondag te druk had om zich te wassen of om het huis schoon te maken. Svartsøndag verwijst naar de winterzonnestand (21 december) of naar het feit dat er op die zondag (in tegenstelling tot de rest van het jaar) wel gewerkt mocht worden omdat alles in gereedheid gebracht diende te worden voor Kerstmis.

Lille julaften is 23 december (de hele dag, niet alleen de avond). Het is de dag waarop traditioneel de laatste voorbereidingen voor "julaften" getroffen worden:

BULKER DOBBELT SÅ MYE PÅ LILLE JULAFTEN

Julehandelen blir dyrere enn nødvendig for mange bileiere.

OP 23 DECEMBER WORDT ER DUBBEL ZOVEEL ALS GEWOONLIJK GEDEUKT

De kerstaankopen worden voor vele chauffeurs duurder dan nodig.

Julaften is met andere woorden 24 december, de dag (en vooral dan de avond) voor Kerstmis":

BRA Å FEIRE JULAFTEN ALENE

Ikke alle liker å bruke julaften med slekta.

HET IS OKÉ OM KERSTAVOND ALLEEN TE VIEREN

Niet iedereen houdt ervan om kerstavond met de hele familie door te brengen.

Julenatt is de nacht van 24 op 25 december:

ROLIG JULENATT NORGE RUNDT

Her har det vært stille, er omkvedet ved landets største politikamre 1. juledags.

RUSTIGE KERSTNACHT IN HEEL NOORWEGEN

Hier is het stil geweest, klinkt het op kerstdag in de grootste politiebureaus van het land.

"Et julenattsbarn" is een kind dat tijdens die nacht geboren wordt ("kerstkind")

Vaak is er dan "en midnattsmesse" / "en midnattsgudstjeneste":

PAVEN OVERFALT UNDER MIDNATTSMESSE

En kvinne hoppet over sperringene og angrep pave Benedikt XVI under den tradisjonelle midnattsmessen på julaften.

PAUS AANGEVALLEN TIJDENS DE MIDDERNACHTSMIS.

Een vrouw sprong over het dranghek en viel paus Benedictus XVI aan tijdens de traditionele middernachtsmis op kerstavond.

Voor "julemesse" geeft NAOB (Det Norske Akademis ordbok) als eerste betekenis:

(om katolske forhold) messe som holdes i julen og især om natten, morgenen og dagen den 25. desember

(katholicisme) kerkdienst die in de kerstperiode gehouden wordt, vooral dan 's nachts, 's morgens of overdag op 25 december

maar het woord heeft in het Noors nog een tweede betekenis: "kerstbazaar" ("en julebasar" bestaat ook), "kerstmarkt":

KOS PÅ JULEMESSE

Lørdag formiddag inviterte menigheten Salem til sin årlige julemesse, og det var det mange som lot seg friste av.

GEZELLIG SAMENZIEN OP DE KERSTBAZAAR

Zaterdag voormiddag nodigde de kerkgemeente Salem iedereen uit op haar jaarlijkse kerstbazaar, en er waren er velen die zich lieten overhalen.

Twee betekenissen heeft ook het woord "julegledde": het betekent natuurlijk "kerstvreugde" maar is ook de naam van een soort begonia (de Begonia cheimantho); die in november en december bloeit, en niet verward mag worden met de in de Lage Landen populaire (en giftige) kerstster (Euphorbia pulcherrima). Die laatste heet in het Noors "julestjerne":

julegledde

julestjerne

(N.B.: "en julestjerne" is ook de ster bovenaan op een kerstboom: zie hierna)

25 december is juledag of 1. juledag.

DE YNGSTE SJARMERTE PÅ GUDSTJENESTE

Det var kongeparets barnebarn som fikk størst oppmerksomhet under julegudstjenesten i Holmenkollen kapell 1. juledag.

DE JONGSTEN CHARMEERDEN IEDEREEN TIJDENS DE KERKDIENT

Het waren de kleinkinderen van het koningspaar die het meest in de belangstelling stonden tijdens de kerstdienst in de Holmenkollenkapel op kerstdag.

Tweede kerstdag is 2. juledag (ook wel "andreda`n"):

STILLE ANDRE JULEDAG

Politivakta i Agder melder om en stille kveld i Risør og Gjerstad 2. juledag. Ingen meldinger om bråk eller ulovligheter har kommet inn.

RUSTIGE TWEDE KERSTDAG

De politiepermanente van Agder zegt dat het in Risør en Gjerstad een rustige tweede kerstdag geweest is. Er zijn geen meldingen van ongeregeldbeden of overtredingen binnengekomen.

Juleuken is de week voor Nieuwjaar:

I juleuken tar jeg skikkelig ferie og feirer sammen med storfamilien.
In de kerstweek neem ik echt vakantie en vier ik feest samen met de hele familie.

Specifiekere woorden zijn romhelg en romjul: tegenwoordig wordt daar nu de (rustige) periode van 27 tot 31 december mee bedoeld (vroeger liep de periode door tot 5 januari): het is ook de tijd waarin "onbruikbare" kerstcadeaus (julegaver – daarover later meer) (hopelijk) omgewisseld kunnen worden:

DET MESTE KAN BYTTES I ROMJULEN

Tiden er inne for å kvitte seg med julegavene man ikke ønsket seg. Men vær snar, og husk at du ikke har retten på din side.

GEWOONLIJK IS OMWISSELEN IN DE PERIODE TUSSEN KERSTMIS EN NIEUWJAAR WEL MOGELIJK

Nu is het het moment om af te geraken van de kerstcadeautjes die je niet wilt. Maar wees er vlug bij en vergeet niet dat je er niet echt aanspraak op kunt maken.

Julepynt(en) is de kerstversiering. Heel belangrijk is natuurlijk "juletre(et)": de kerstboom:

ET PERFEKT JULETRE

I dag har over 90% av norske husstander tradisjon med å pynte et tre til jul. Sørg for at ditt blir perfekt i år ved å velge et tre av kvalitet og sørg for riktig stell.

EEN PERFECTE KERSTBOOM

Vandaag de dag is het in meer dan 90% van de Noorse gezinnen gebruikelijk om met de kerst een boom te versieren. Zorg ervoor dat de jouwe perfect wordt door een kwaliteitsboom te kopen en te zorgen voor de juiste verzorging.

Van die 90% verkiest ongeveer 10 % een plastic exemplaar.

Julegran(en) wordt vooral gebruikt voor grote kerstbomen op pleinen e.d.:

JULEGRANEN TENT

Idet ordføreren skulle tenne årets julegran, forsvant hagl og pøsregn.

DE KERSTBOOM IS AANGESTOKEN

Net toen de burgemeester de kerstboom van dit jaar zou aansteken, verdwenen de hagel en de stortregen.

Een kerstboom moet natuurlijk versierd worden:

Tot de traditionele kerstversiering van een kerstboom behoren:

elektriske lys

of eventueel (maar gevaarlijk) "levende lys" (echte kaarsen)

girlandere (slingers)

(snorer med) små norske flagg (met een touwtje met elkaar verbonden) Noorse vlaggetjes:

julekurver (soort hartvormige mandjes uit papier)

julekuler (kerstballen)

en engel (mv:: engler)

og mange andre figurer...

en natuurlijk en "julestjerne"

of "et juletrespyd" bovenaan

Kerstmis is in de eerste plaats een familiefeest en dat betekent cadeautjes en eten.

Julenissen is het Noorse equivalent van de Kerstman:

en eldre, vennlig mann med kraftig hvitt skjegg og smilende øyne, kledd i lang, rød frakk, store støvler og rød topplue.
een oude, vriendelijke man met een lange baard en glimlachende ogen, gekleed in een lange, rode jas, grote laarzen en een rode puntmuts.

Hij is het onderwerp van heel wat kinderkerstliedjes zoals de evergreen "Rudolf er rød på nesen" en "Julenissen kommer i kveld": zie hieronder bij "LECTUUR".

Met de "nisse" uit de volkssprookjes heeft hij zo goed als niets te maken, hij is wel verwant (ook etymologisch) aan onze Sinterklaas. En... niet iedereen blijkt hem even goed gezind te zijn:

JULENISSEN BØR AVSKAFFES
 En gruppe katolske biskoper i Tyskland ønsker nå å avskaffe julenissen fordi han etter deres mening er et tullete kommersielt hysteri.
DE KERSTMAN: WEG ERMEE!
Een groep Duitse katholieke bisschoppen wil de Kerstman afschaffen omdat hij volgens hen een dwaze commerciële hysterie is.

Voor cadeautjes zijn de mogelijkheden eindeloos. Enkele (vaak erg dure) suggesties van de website "Julegaver 2010":

JULEGAVE TIL KJÆRESTEN (HAN & HENNE)

DVD, CD, Bøker

Espressomaskin

Digitalkamera

Videokamera

Brusmaskin

Singstar

HD-TV flatskjerm, plasma eller LCD

Medlemskap i **helsestudio**

Konsertbilletter til begge, med favorittbandet/artisten

Revy- eller teaterbilletter

machine om limonade te maken
karaoke-set

fitnesscentrum

JULEPRESANGER TIL BARN

Trampoline, utendørs

Trehjulssykkel

Sparkesykkel

Sykkel

Gummibåt

Robot

LEGO

Store mengder **godteri**

driewieler
stepfiets

snoep

JULEGAVER TIL UNGDOM

I denne alderen er ungdom ofte veldig **opptatt av** sine idoler, og en idé er å finne favorittartisten eller -bandet, og sette sammen en pakke med f. eks. t-skjorte, **plakat**, dvd og cd. Dette vil være en julegave som hun/han kommer til å sette stor pris på.

En DVD med en film eller TV-serie er alltid populært blant ungdom.

Til aktive ungdommer kan **friluftsutstyr** eller treningsutstyr bli godt mottatt på julaften!

in de ban van

poster

buitensportkleding

JULEGAVER TIL MOR (MAMMA)

Parfyme er en klassiker, men dersom du er usikker bør du kanskje heller gå for noe annet. **Lukt** er nemlig et veldig personlig og subjektivt område, og selv om du elsker CK One er det ikke sikkert at mamma gjør det. Dersom du kjøper samme parfyme som mams bruker til vanlig, er du safe. Alternativt kan du finne ut hvilken parfyme hun bruker, og prøve å finne en som ligner - her kan nok de i parfumeriet hjelpe deg.

geur

JULEGAVE TIL FAR

En flaske god konjakk

En kriminalroman, gjerne fra årets bestselgere. NB:

Husk å dobbeltsjekke om paps allerede har lest boken!

Fin skjorte og **slips** eller bukse og genser
Ny mobiltelefon eller GPS

das

Als het over snoep gaat is marsepein ("marsipan(en)") een populair cadeau:

JUL ER MARSIPAN

Sørlendingene spiser og koser seg med marsipangriser og andre marsipanfigurer som aldri før.

KERSTMIS BETEKENT MARSEPEIN

Zuid- Noorwegen doet zich te goed aan marsepeinen varkentjes en andere marsepeinen figuurtjes als nooit tevoren.

Julebordet ("et julebord") is het kerstmaal. Het wordt ook gebruikt voor een maaltijd die rond Kerstmis (en dus niet noodzakelijk op kerstdag zelf) in een restaurant geserveerd wordt:

JULEBORD PÅ STENA SAGA.

Nyt et julebord med deilig julemat og gjør unna julegavehandlingen i butikkene om bord.
JULEBORDET STÅR DEKKET FRA 11. NOVEMBER.

KERSTMAAL OP DE STENA SAGA.

Geniet van een kerstmaal met verrukkelijk eten en doe je kerstaankopen in de winkels aan boord. DE KERSTTAFEL STAAT GEDENKT VANAF 11 NOVEMBER.

Wat wordt er op die dag gegeten? Kalkun (kalkoen), pinekjøtt (gezouten, lichtgerookte en op houtspaanders gestoomde schapenribben) en reinsdyr ("rendier") zijn populair:

Fredsprismiddag: diner n.a.v. de uitreiking van de Nobelprijs voor de Vrede (10 december)

Op julaften wordt er vaak julegrøt gegeten:

en tykk masse av gryn, mel, frukt e.l. kokt i vann eller melk
een dikke pap van havergort, meel, fruit e.d. gekookt in water of melk

I JULEN SPISER NESTEN HELE NORGE GRØT

Desember er høysesong for grøtspising. – Risengrynsgrøt har en særstilling i det norske hjemmet i desember måned.

MET KERST EET BIJNA HEEL NOORWEGEN RIJSTEBRIJ

December is dé maand voor rijstebrij.

Rijstebrij neemt in december een bijzondere plaats in in het Noorse huishouden.

Risengrynsgrøt is een soort rijstebrij met als ingrediënten paprijs, water, melk en een snuifje zout. Het wordt geserveerd met suiker, kaneel en een klontje boter in het midden. Vaak wordt er een glas koude melk bij gedronken.

En dan is er ook nog speciaal kerstbier, "juleøl". Wikipedia.no heeft er o.a. het volgende over te zeggen:

Juleøl er øl, oftest mørkt og alkoholsterkt, som blir solgt ved juletider.

Brygging av øl til jul er i Norge en tradisjon som strekker seg tilbake til vikingtiden. Det har til tider vært påbudt for alle større gårdsbruk å brygge juleøl og dele med naboene. Straffen kunne være så streng som å miste gården, og bli landsforvist.

Maten var mindre viktig og det het derfor tidligere å "drikke jul" i betydninga "feire jul".

I de siste hundre årene er imidlertid tradisjonen med hjemme- og gårdsbrygging i stor grad blitt overtatt av kommersielle bryggerier. Det tradisjonelle juleølet fra bryggeriene var et sterkøl med alkoholstyrke fra 4,75 % og høyere.

I 1993 ble sterkøl forbudt solgt fra butikk, og bryggeriene lanserte da en ny klasse juleøl med 4,7 % alkoholstyrke for butikksalg. Sterkøl distribueres nå av Vinmonopolet.

Kerstbier is bier, gewoonlijk donker en met een hoog alcoholpercentage, dat rond Kerstmis verkocht wordt.

Het brouwen van bier voor Kerstmis is een traditie die teruggaat tot het joelfeest van de Vikingtijd. Er waren zelfs periodes waarin grotere boerderijen verplicht waren om joelbier te brouwen en het met hun buren te delen. Wanneer ze dat niet deden, konden ze hun boerderij verliezen of verbannen worden.

Het eten was minder belangrijk en daarom had men het vroeger over "drikke jul" wanneer er over de viering van het feest gesproken werd.

De laatste eeuwen is de traditie van het thuis of op de boerderij brouwen grotendeels vervangen door de productie in commerciële brouwerijen. Het traditionele kerstbier van de brouwerijen was een bier met een hoog alcoholpercentage van 4,75 en meer.

In 1993 werd de verkoop van dit soortbier in gewone winkels verboden, en de brouwerijen lanceerden toen voor de verkoop in gewone winkels een nieuwe klasse kerstbier met een alcoholpercentage van 4,7%. Het kerstbier met een hoger alcoholgehalte wordt nu in de Vinmonopoletwinkels (staatslijterijen) verkocht.

Vinmonopoletwinkel in Oslo

Moderne vikingparty (tussen haakjes: de echte Vikingen droegen helmen zonder hoornen)

Nog twee woorden met "jul":

en julekrybbe

Bokmålsordboka zegt dat het stalletje met de figuren in essentie een katholieke traditie is, maar geeft nog een tweede betekenis: "sted hvor man før jul samler inn penger, klær e.l. til trengende" *een plaats waar men voor Kerstmis geld, kleren e.d. verzamelt voor sociaal zwakkeren.*

en julebuk

is een "utkledd person (oftest barn) som i juletiden går fra hus til hus og lar seg traktere" zegt het woordenboek:

een vermomde persoon (gewoonlijk een kind) die in de kerstperiode van huis tot huis trekt en zich laat trakteren

– een beetje zoals het in bepaalde delen van de provincie Antwerpen nog altijd populaire "nieuwjaarse zingen" (maar daar zijn de "zangers" niet vermomd)

Jorn Lier Horst heeft het er over in Hulemannen (2013):

Line busket henne som en trivelig dame. God og rund. Alltid gavmild når de gikk julebuk, og raus når de ringte på døra med et loddhefte.

de passage werd door Kim Snoeijsing vertaald als:

Line herinnerde zich haar als een vriendelijke vrouw. Aardig en gezet. Altijd gul als ze als kinderen met kerst langs de deuren gingen om snoep op te halen, en ruimhartig als ze aanbelden om lootjes te verkopen.

Een kleine rondvraag leert dat deze traditie in elk geval in bepaalde delen van Noorwegen nog bestaat:

Jeg gjorde det da jeg var liten. Vi **kledde oss ut** som nisser, gikk fra dør til dør og sang julesanger i romjula. Vi har ikke videreført tradisjonen ettersom det nesten er ingen som gjør det lenger. Litt trist egentlig. (Tromsø)

Jeg har opplevd julebukke kanskje 2 ganger i mitt liv, **sett bort fra** den éne gangen jeg gikk det selv som barn, så her lever ikke **skikken¹ i beste velgående²**, tror jeg. (Sola)

"Alle" gikk og går julebukke der jeg vokste opp. Vestlandet, men langt nord for Bergen.

Vi gikk alltid julebukke i romjulen. Kledde oss ut som nisser, sang sanger og fikk julegodt. Dette var på Østlandet.

Vi gikk julebukke i romjula da jeg var liten. Vi kledde oss ut, og gikk fra hus til hus og sang julesanger. Det var alltid fint å få litt **godter** i kurven, men det mest spennende var **utkledningen**, og å se hvor blide folk var når vi kom. -Vi elsket å opptre, **tulle og tøyse**, og julebukke var en fin anledning til å gjøre det. Her **dumper** det en julebukke **innom** nå og da, og det er alltid koselig. (Telemark)

En fin tradisjon som lever i beste velgående her i bygda! Ungene her går 13.dag jul. (Sunnhordland)

Gikk mye julebukke da jeg var liten. Kledde oss i tøy vi hadde liggende (**strømpebukser** over hodet, mammas **kåpe** og bestefars

Ik deed eraan mee toe ik klein was. We verkleedden ons als nissen, gingen van deur tot deur en zongen kerstliedjes in de periode tussen Kerstmis en Nieuwjaar. We hebben de traditie niet voortgezet omdat zo goed als niemand ze nog in ere houdt. Wel jammer eigenlijk.

Ik heb "julebukke" misschien twee keer in mijn leven meegemaakt, afgezien van die ene keer dat er als kind zelf aan meedeed, dus hier is de traditie bijna uitgestorven denk ik.

Waar ik opgroeide deed en doet iedereen mee aan de julebukke. West-Noorwegen, maar een heel eind boven Bergen.

We deden altijd mee in de periode tussen Kerstmis en Nieuwjaar. We verkleedden ons als nissen, zongen liedjes en kregen kerstsnoep. Dat was in Oost-Noorwegen.

We deden mee aan de julebukke toen ik klein was. We vermomden ons, en gingen van huis tot huis en zongen kerstliedjes. Het was altijd leuk om wat snoep in het mandje te krijgen, maar het opwindendste was het verkleeden, en zien hoe goedgemutst de mensen waren wanneer we eraan kwamen. We vonden het erg leuk om toneel te spelen en ons te verkleeden, en de julebukke was daar een mooie aanleiding voor. Nu en dan valt er hier nog een julebukke binnen, en dat is altijd gezellig.

Een mooie traditie die hier volop in ere gehouden wordt. De kinderen hier staan klaar op de 13de dag van de kerstperiode.

Heb dikwijls aan de julebukke meegedaan toen ik klein was. We verkleedden ons met kleren die we liggen hadden (een maillot over het hoofd, mama's

hatt), og gikk fra dør til dør og sang julesanger i **nabolaget**. Da vi ble eldre (over 18 år) gikk vi ølbukk. Det kan vi plutselig finne på å gjøre nå også. Da er det alkohol vi forventer å få ved dørene, og ikke sjokolade eller mandariner. Dette foregikk/foregår i romjulen.

Her hvor jeg er oppvokst gikk vi julebukk 12. desember, og den tradisjonen er her fremdeles. Våre og andre sine barn kler seg ut 12. desember, ringer på dørene i nabolaget, og synger julesanger. En flott tradisjon synes jeg.

En tradisjon som lever i beste velgående i Bergen - men **kun** på nyttårsaftnen.

Vi går julebukk hver nyttårsaftnen. Kler oss ut med barna og går rundt på dørene når det er blitt mørkt og synger julesanger og får julegodter. Kommer alltid mange på dørene her også. Jeg gikk alltid når jeg var liten. Veldig koselig.

Vi gikk hver eneste nyttårsaftnen. Masse barn ute i gatene fra kl 16 og til kl 19 ca. Synger en julesang og får litt snop. Forsatt en tradisjon som lever her. Men er færre enn for 10 år siden.

Jeg er oppvokst i Bergen og vi gikk alltid julebukk på nyttårsaftnen. Vi kledde oss ut i rare klær, ofte store boblejakker og sjal, og så hadde vi en eller annen stygg maske på oss så ingen skulle se hvem vi var. Vi gikk fra dør til dør i blokkene der vi bodde, og sang.

En tot slot nog een twee opmerkingen:

► "å få juling" heeft niets met Kerstmis te maken, maar betekent "ervanlangs krijgen" (letterlijk of figuurlijk)

► "julesalat" is "witlof"; het heet in het Noors zo omdat de bladgroente dan in Noorwegen in de winkel ligt.

Algemener wordt "julesalat" ook wel gebruikt voor een slaatje met andere ingrediënten die in de kerstperiode voorhanden zijn.

mantel en grootvaders hoed), en gingen van deur tot deur in de buurt en zongen kerstliedjes. Toen we ouder geworden waren (18+) schakelden we over op de ølbukk. Soms, als het ons invalt, doen we dat nog. We verwachten dan alcohol, geen chocolade of mandarijnen. Dit vond/vindt plaats tussen Kerstmis en Nieuwjaar.

Hier waar ik opgroeide deden we de julebukk op 12 december, en het gebruik bestaat hier nog altijd. Onze kinderen en die van anderen verkleeden zich op 12 december, bellen aan in de buurt, en zingen kerstliedjes. Een mooie traditie vind ik.

Een traditie die nog erg levend is in Bergen, maar alleen op oudejaarsdag.

Wij doen er elke oudejaarsdag aan mee. We verkleeden ons samen met de kinderen en gaan van deur tot deur wanneer het donker geworden is en zingen kerstliedjes en krijgen kerstsnoep. Krijgen ook zelf altijd veel bezoek aan de deur. Ik deed altijd mee toen ik klein was. Erg gezellig.

Iedere oudejaarsdag deden we mee. Een hele hoop kinderen in de straten vanaf 16u. tot ongeveer 19 u. Zingen een kerstliedje en krijgen wat snoep. De traditie bestaat nog altijd, maar er zijn er minder dan tien jaar geleden.

Ik ben opgegroeid in Bergen en was er altijd bij op oudejaarsdag. We droegen rare kleren, vaak grote donsassen en sjaals, en dan droegen we een of ander lelijk masker zodat niemand kon zien wie we waren. We gingen van deur tot deur in de flatgebouwen waar we woonden, en zongen.

20 min

Lett

♥ 90 har lagret oppskriften

Salat

600 g	rosenkål, fryst
150 g	grønnkål
4 stk	appelsin
2 stk	granateple
300 g	hasselnøtter
2 stk	hvitløksboguette
1 klype	salt, havsalt

Dressing

2 ss	honning
2 ss	sennep, grov
4 ss	sitronsaft
8 ss	olivenolje

Med mye tung mat i julen kan det smake ekstra godt med en salat. Med ingredienser som appelsin, granateple og rosenkål er dette en salat verdt å teste ut!

Stek hvitløksbrød etter anvisning på pakken.

- 1** I en kjele med lettsaltet vann koker du rosenkålen i 3-5 min. Skyll de godt med kaldt vann og rens og del i skiver. Skyll grønnkålen og grovhakk, bland sammen med rosenkålen.
- 2** Rens appelsinene og del i skiver, grovhakk hasselnøtter og rens granateple. Bland sammen med det grønne.
- 3** Rør sammen dressingen og bland godt sammen med salaten.

En voor winkeliers en internetbedrijven kunnen er niet genoeg "speciale" dagen zijn...

SINGEL?
Fortvil ikke

Singles' Day
11.11.

Som singel har du mange fordeler

- Du slipper å høre andres snorking
- Du kan spise det du vil til middag
- Du kan ooa hela natten ...
- Du ser kun ditt eget morgentryne
- Du kan rydde når det passer deg
- Du bestemmer over tv-en

RIG TIG

ACME LIQUORICE LAB
BONBO
LEMON & WHITE CHOCOLATE
COATED BLACK LIQUORICE
150 GRAMS MADE IN

høie
OF SCANDINAVIA

å slippe: niet hoeven
snorking: gesnurk
ooa: feestvieren

et morgentryne: "je gezicht wanneer je het
's morgens in de spiegel bekijkt
å rydde: schoonmaken
å bestemme: beslissen

TJUVSTART PÅ
**BLACK
FRIDAY**

Følg med på våre nettsider
og få med deg gode tilbud
hver dag hele uka!

å tjuvstarte= *letterlijk*: "een valse start maken"; *hier*: "toeslaan voor het eigenlijk mag"

LECTUUR

Lussi Langnatt og Luciadagen

I de riktig gamle dager ble natt til 13. desember kalt Lussinott, Lussinatt eller Lussi Langnatt. Denne natta ble regna som den lengste og mørkeste natta i året.

Midtvinterfesten ble feiret denne natta i både Norge, Sverige, Danmark og Finland. Dette var fordi for 700 år siden mente folk at det var denne dagen da sola snudde og mørketiden tok slutt. Etter Lussi Langnatt ble det igjen lysere dager. Nå vet vi at sola ikke snur før den 21. desember, som jo er mye nærmere julaften, men i gamle dager fulgte de en annen kalender enn den som vi følger i dag.

Lussi Langnatt var en mørk og lang natt, og ikke minst en mystisk og magisk natt. Det var mange merkelige ting som kunne skje. Noen folk trodde at hornene på kyrne snudde seg gal vei eller snurra seg rundt i ei voldsom fart. De trodde også at dyrene kunne snakke med hverandre denne natta. Ettersom natta var så lang var dyrene nødt til å bite og tygge kornet to ganger, fordi det ble så sultne av den langa natta.

Lussinatta var ei natt som hadde mye annen uhygge knytta til seg. Ingen måtte gå ut om kvelden, og i hvert fall ikke om natta. Alle mennesker og dyr på gården måtte holde seg inne.

Det de var redde for var Lussiferda. Lussiferda var en gjeng av troll, tusser og huldrer. Ledet av trollkjerringa Lussi, kom de som flygende på ildglødende hester. Så de mennesker og dyr ute tok de dem med seg, og det kunne hende det gikk lenge og vel før de slapp dem ned igjen. Og da var de langt borte fra gården.

In de goede, oude tijd werd de nacht van de 13de december Lusinott, Lussinatt of Lussi Langnatt genoemd. Die nacht werd beschouwd als de langste en donkerste van het jaar.

Die nacht werd het midwinterfeest in Noorwegen, Zweden, Denemarken en Finland gevierd, omdat men 700 jaar geleden dacht dat het de dag was waarop de zon weerkeerde en de duisternis verdween. Na Lussi Langnatt werden de dagen weer lichter. Nu weten we dat de midwinterzonnenevendé pas plaatsvindt op 21 december, wat veel dichter bij kerstavond is, maar in die tijd volgde men een andere kalender dan nu.

Lussi Langnatt was een lange en donkere nacht, en vooral een mysterieuze en magische nacht, waarop vele merkwaardige dingen konden gebeuren. Sommigen dachten dat de hoornen van de koeien verkeerd draaien of bijzonder snel ronddraaiden. Ze dachten ook dat de dieren op die nacht met elkaar konden praten. Aangezien de nacht zo lang was waren de dieren verplicht het koren twee keer af te grazen en te kauwen, want de lange nacht maakte ze zo hongerig.

De Lussinatt was ook in andere opzichten heel eng. Niemand mocht 's avonds naar buiten, en in elk geval niet 's nachts. Alle dieren en mensen op de boerderij moesten binnen blijven.

Waar ze bang voor waren was de Lussiferd. De Lussiferd was een groep trollen, slechte geesten en verleidelijke maar boosaardige vrouwelijke schimmen. Onder leiding van het trohviif Lussi kwamen ze aanvliegen op door vuur omringde paarden. Zagen ze mensen en dieren die zich buiten bevonden namen ze die met zich mee, en het kon een hele tijd duren voor ze ze weer lieten vallen. En dan waren ze ver van de boerderij verwijderd.

Hele Lussi Langnatt brant de lys for å holde trollene unna, og det var alltid en i huset som måtte holde seg våken. Noen steder prøvde de å beskytte seg mot Lussi med å la en av gårdens ungjenter gå lusseferd, kledd i hvitt med lys i hånda.

Hun skulle gå rundt huset og på hvert hjørne syngte: "Lussinatt lange, intet være bange. Gud beskytte gård og grunn, fisk i vann og fugl i lund¹. Intet være bange, Lussinatt lange."

[¹ letterlijk: "vissen in [het] water en vogels in [het] woud].

Og så fløy Lussi ikke bare rundt for å skremme. Hun passet også på at man var kommet godt i gang med juleforberedelsene. På en gård var det mye som skulle gjøres klart til jul. All spinning av garn og tresking av korn måtte nå være ferdig. Nå begynte juletida på alvor og all baking og brygging av øl kunne settes i gang.

Frem til jul kunne Lussi godt finne på å smake på godsakene, og på selveste julaften kom hun og ropte ned gjennom skorsteinspipa: "Inkje brygga inkje baka, inkje store eldar hava". Dersom folkene i huset på gården ikke fulgte denne regelen straffet hun dem med å slå i stykker øverste del av skorsteinspipa.

I dag når vi feirer Santa Lucia er det likevel ikke Lussi vi hører mest om, men en annen kvinneskikkelse: Lucia.

Det finnes mange fortellinger og sagn om Lucia, men felles for dem er at hun er italiensk, levde i år 300 og at hun led martyrdøden.

Lucia var født i en familie med mye rikdom, men hun syntes synd på de

De hele Lussi Langnatt werd er licht gemaakt om de trollen op afstand te houden en moest er altijd iemand wakker blijven. Op sommige plaatsen probeerde men zich tegen Lussi te beschermen door een van de jonge meisjes van de boerderij in het wit gekleed en met een kaars in de hand, rond het huis te laten lopen.

Op iedere hoek moest ze zingen: "De Lussinatt is lang, wees niet bang. God beschutte boerderij en gebucht, de vissen in het water en de vogels in de lucht. Wees niet bang, de Lussinacht is lang."

En Lussi vloog niet alleen rond om de mensen schrik aan te jagen. Ze keek er ook op toe dat er werk werd gemaakt van de kerstvoorbereiding. Op een boerderij moest er daarom heel wat werk verzet worden. Al het spinnen en dorsen moest een tijd op voorhand klaar zijn. De kersttijd begon nu echt met het brouwen van bier en een uitgebreide bakactiviteit.

De dagen voor Kerstmis was Lussi niet te beroerd om van de lekkernijen te proeven, en op kerstavond zelf riep ze door de schoorsteen: "niet brouwen, niet bakken, geen grote vuren". Wanneer de mensen op de boerderij dat voorschrift niet naleefden, strafte ze hen door het bovenste deel van de schoorsteen kapot te slaan.

Wanneer we nu Santa Lucia vieren denken we niet in de eerste plaats aan Lussi, maar wel aan een andere vrouwenfiguur: Lucia.

Er bestaan veel verhalen en legendes over Lucia, maar ze vertellen allemaal dat ze een Italiaanse was, rond het jaar 300 leefde en de martelaarsdood stierf.

Lucia werd in een rijke familie geboren, maar ze

stakkars kristne som måtte gjemme seg i mørke huler i fjellet. På denne tiden var det ikke lov å være kristne: de kunne bli drept for det de trodde på. Derfor kom Lucia til dem i skjul om natten. Hun hadde armene fulle av kurver med mat, så for at hun skulle se hadde hun en fakkell på hodet som brant og lyst i mørket.

Men så ville moren at Lucia skulle gifte seg med en rik mann, for å være sikker på at hun for alltid skulle leve i rikdom. Dette ville ikke Lucia. Da ble mannen som ville gifte seg med henne så sint at han sendte soldater etter henne. Og ettersom Lucia hjalp de kristne og dermed var en kristen selv, ble hun drept på denne datoen 13. desember.

Lucia ble en helgen, og ettersom navnet Lucia betyr lys, ble hun skytshelgen for synet. Derfor var det vanlig å be til Sancta Lucia mot øyesykdommer.

I Italia begynte de å minne Lucia på den 13. desember med en lysfest. Den ble med tiden også svært vanlig å feire i Sverige.

Den ble feiret med at kvinnene kledde seg i hvite klær og kom på morgenen med en krans av lys på hodet og mat og drikke til de som ennå ikke hadde stått opp.

Det første Luciaoptoget var i 1927 i Stockholm i Sverige. Etter hvert har denne Luciafeiringen kommet til Norge. Men vi feirer den ikke like mye som svenskene gjør. De har til og med kommet i Guinness

had medelijden met de arme christenen die zich in donkere grotten in de bergen moesten verstoppen. In die tijd was het verboden om christen te zijn: ze konden omwille van hun geloof gedood worden. Daarom bezocht Lucia hen stiekem 's nachts. Ze had vele manden met voedsel bij zich, en droeg op haar hoofd een brandende fakkel die licht gaf in het duister.

Maar toen wou Lucia's moeder dat ze met een rijke man zou trouwen om er zeker van te zijn dat ze altijd in weelde zou leven. Lucia weigerde, en toen werd de man die met haar wou trouwen zo kwaad dat hij soldaten op haar af stuurde. En aangezien Lucia de christenen hielp en daardoor zelf een christen was, werd ze op 13 december omgebracht.

Lucia werd een heilige, en aangezien "lucia" "licht" betekent, werd ze de beschermengel van het licht. Daardoor werd het gebruikelijk om haar hulp in te roepen bij oogziekten.

In Italië werd de herinnering aan Lucia levendig gehouden met een lichtfeest op 13 december. Mettertijd werd dat ook in Zweden gebruikelijk.

De viering bestond erin dat de vrouwen zich in het wit kleedden en 's morgens met een krans van licht op het hoofd eten en drinken brachten naar wie nog niet opgestaan was.

De eerste Luciaoptocht in Zweden vond in 1927 in Stockholm plaats. Langzamerhand vond het Luciafeest ook ingang in Noorwegen, maar we vieren het toch minder dan de Zweden. Die staan zelfs in het Guinness Recordboek met de langste

rekordbok for å ha verdens lengste
Luciatog.

Luciaoptocht van de wereld.

Luciaviering in Stockholm

Hvorfor påskeharen legger egg

Det var en gang for lenge siden at det levde en liten fugl som het Lepus, det var en nokså lykkelig fugl, men ikke helt. For i den samme skogen var det en jeger, Orion. Alle fryktet ham. Han hadde **sverget** at han skulle **utrydde**¹ alle verdens **dyrearter**². Særlig var han **skummel** for fugler. Lille Lepus gikk til vårens gudinne, Oстера, (som også er den gudinnen som har gitt påsken sitt engelske navnet - Easter) og bad **om å få slippe å være fugl**. Det slapp hun, hun **ble gjort om til hare**.

Dette var Lepus fornøyd med, hun løp rundt **på harevis** og gjorde hareting, men hun savnet det å legge egg. Igjen gikk Lepus til vårens gudinne. Nok en gang ble hun **bønnhørt**, en gang om året, om våren, nærmere bestemt i påsken skulle hun få legge egg. Det hører også med til historien at haren Lepus, påskeharen, til slutt **fikk overlistet** den grusomme Orion.

Nå som hun var blitt hare, sprang hun i veien for han og forvirret hundene hans og gjorde jakten vanskelig for Orion. Til slutt alierte hun seg med en skorpion. Orion fryktet **med rette** skorpionen, som ble hans **bane**.

Men påskeharen lever og legger **forsatt** egg – sjokoladeegg i påsken!

gezworen

¹ uitroeien; ² diersoorten

naar

om geen vogel te moeten zijn
werd

zoals een haas dat pleegt te doen

werd aan haar verzoek voldaan

te slim af was

met recht en reden
ondergang

nog altijd

Rudolf er rød på nesen

te beluisteren op:

<https://www.youtube.com/watch?v=UYjOOqVgfeE>

Rudolf er rød på nesen,
og når det er vind og **sno**
blir han så kald på nesen,
så den lyser som en **glo**.

Reinflokken ertet Rudolf,
sa han var et **snodig** dyr.
Hold deg på avstand Rudolf,
husk på dette kan ta fyr.

Men en vakker julekveld,
kom **nissefar** og sa
Rudolf du **er rein for to**,
for din nese lyser jo!

Og fra den dagen Rudolf,
julenisse-sleden drar
Rudolf er rød på nesen,
viser vei for nissefar.

ijzige wind

kooltje

raar

+/- de Kerstman

bent twee rendieren waard

Julenissen kommer i kveld

Vær flittig og snill,
og ikke vær **slem**.
Når det blir mørkt
må du skynde deg hjem.
Julenissen kommer i kveld.

stout

Da finner han ut
hvor han skal dra,
hvem som skal få
det de gjerne vil ha.
Julenissen kommer i kveld.

Han vet om alle slemme
og ingen **lurer** han.
Han vet om du er riktig snill
så vær snill så godt du kan.
Om alle kan si
at du har vært **grei**
tror jeg nok sikkert
han kommer til deg.
Julenissen kommer i kveld.

leidt ... om de tuin

leuk en vriendelijk

Op YouTube staan twee nogal van elkaar verschillende uitvoeringen:

<https://www.youtube.com/watch?v=GHWwOz1Y4TI>
en
<https://www.youtube.com/watch?v=hMZ2GcbnKyM>

OEFENINGEN

1. Reconstrueer het krantenartikel.

Vervolledig iedere zin met een van de onvolledige zinnen onderaan.

Nisser i masseslagsmål

Førjulsfreden

Etter

Det

Politiet

Ingen

..... et julearrangement **til inntekt for¹ veldedige formål²**, gikk nissene på pub.

..... nisser **kom alvorlig til skade**, men enkelte av dem måtte tilbringe natten i arresten og **må regne med et rettslig oppgjør** over jul. (NTB)

..... kom til en **oppisset krangel** over glassene, og krangelen utviklet seg til slagsmål utenfor puben.

..... ble alvorlig forstyrret da 30 nisser denne uken **røk sammen på tørre nevene** i Newtown i Wales, fortalte London-avisen The Times i går.

..... måtte bruke **køller** og tåregass for å bringe nissene til ro.

¹ ten voordele van

² goede doelen

werd ernstig gewond
mogen zich verwachten aan
gerechtelijke sanctie

heftige ruzie

met elkaar op de vuist gingen

wapenstokken

2. En trønderisk julegave

Du brune, visne tre, god dag

KNUT H. LEKNES

Ler godt. Den trønderiske julegaven til Hamburg skulle være glimrende norgesreklame. Men da treet ankom den tyske byen, ble det møtt med hånlig latter. Bergenserne lar ikke anledningen gå fra seg . . .

«Trondheim kommune har gitt det som kan være en av juletrehistoriens styggeste graner i gave til Hamburg. Tyskerne ler seg skakke av den brune og nåleløse fjølen», skriver Bergens Tidende.

Bergenserne lar sjelden trønderiske blemmer passere forbi i stillhet. De ler nå rått av trønderne, som får juling av de tyske avisene Bild-Zeitung og Hamburger Abendblatt for Trondheim

kommunes julegave til den tyske byen. De tyske avisene har snakket med en treekspert som lurer på hva de holder på med i de trønderiske skoger.

– Hadde ikke treet blitt hogget nå, ville det falt over ende av seg selv. Så råttent er det, uttalte den tyske eksperten ifølge BT.

Årets gavegran har både tørre grener og mangler nåler, og er ifølge BT «en av de mest bedrøvelige norgesreklamene i Tyskland på uminnelige tider».

I Trondheim mener de at både bergenserne og tyskerne overdriver stort.

Trondheimsordfører Rita Ottervik (a) var i går i Hamburg for å tenne lys i den mye omtalte juletregranen.

Welke woorden/uitdrukkingen in de tekst betekenen:

1. sinds mensenheugenis:	7. een plank:
2. een flater:	8. zich te pletten lachen (2):
3. ervanlangs krijgen:	9. schamper:
4. veelbesproken: <i>mye omtalt</i>	10. armzalig:
5. schitterend:	11. burgemeester:
6. zich af vragen:	12. uitrichten:

3. Samenstillingen met "jul"

Gebruik de woorden uit deze lijst om alle samenstellingen met "jul" te vervolledigen:

bakst	forberedelsene	konsert	kurver
magien	maten	opplevelser	sangen

På små føtter trippet hun bortover gulvet, klatret opp på **krakken**¹ og åpnet vinduet. **Snøfuggene**² danset rundt henne. Hun trakk **bamsen** godt inntil seg og pekte på horisonten under nattehimmelen.

¹ krukje; ² de sneuuvlokken de (speelgoed)beer

"Ser du det vakre lyset der borte? Det er Hamarregionen, stedet der jule _____ finnes. En dag skal jeg ta deg med dit, det er ikke langt unna."

Med et drømmende blick mot det funklende lyset i det fjerne, fortalte jenta videre om Norsk Jernbanemuseum, og fantaserte om alle som gjennom timen hadde blitt fraktet hjem til jul i de gamle togene. Hun kjente seg nesten litt sulten da hun tenkte på all den **nydelige** jule _____ på Nedre Berg Gård., smaken av ekte, hjemmelaget jule _____.

verrukkelijk

Hun fortalte videre om hvordan puddersnøen utenfor Budor Gjestegård er perfekt til å lage de fineste **snøengler**¹. Etterfulgt av en stor kopp med rykende varm sjokolade. Hun hvisket stille at lyset foran dem i det fjerne, er stedet der nissen bor. Og at man ofte kan finne fotsporene hans rundt Hoel Gård i **blåtimen**², hvis men kikker veldig godt etter.

¹ (op een engel gelijkende) figuur die gemaakt wordt door zich languit in de sneeuw te leggen en dan armen en benen te bewegen; ² tijd tussen zonsondergang en het aanbreken van de nacht wanneer de lucht een blauwe tint krijgt.

Hun la fingeren til leppene og hysjet lavt, og kunne nesten høre de magiske tonene til Klassisk Jule _____ i Vang Kirke. Det minnet henne om de tradisjonelle og stemningsfulle jule _____ på Hedmarksmuseet på Domkirkeodden, og hun lukket øynene og tenkte på **gløggen**¹, **flettingen**² av _____ kurver og de gamle stuene som ble levende igjen i julen. Hun fortalte vider om den vakre jule _____ i **Kirsten Flagstads** barndomshjem, om de fine klærne i rene naturmaterialer fra Edel Design & Galleri Hjerterom og om gavene fra spennende, lokale produsenter, kjøpt på Løten Nærstasjon.

¹ de glühwein; ² het vlechten

Kirsten Flagstad (1895- 1962) was de bekendste sopraan van Noorwegen

Bamsen fikk også høre alt om timene med lek i eventyrlige Ankerskogen Svømmehall, og om hvor kort

vei det er til alt fra de gode sengene på Hamar
Vandrerrhjem Vikingskipet.

Velkommen til Stemningsfulle førjuls_____ for
alle sanser!

4. Citaten op de "russekort"

Verbind ieder begin met het correcte vervolg

Ingenting er mer irriterende enn folk	1
Den som ikke tror på et liv etter døden,	2
Det er bedre med system i rotet ¹	3
Jeg sa ingenting i timene ²	4
Skolen er som en karusell:	5
Hvordan i all verden skal jeg kunne tenke før jeg snakker	6
Gjør ikke i dag	7
Folk som tror de vet alt,	8

	skulle ha sett meg etter skoletid.
	av frykt for å vekke de andre.
	når jeg ikke vet hva jeg skal si før jeg har sagt det?
	er veldig irriterende for oss som faktisk gjør det.
	som bare fortsetter å snakke når du avbryter.
	det du kan få andre til å gjøre i morgen.
	enn rot i systemet.
	noen faller av, andre går det rundt for.

¹ de wanorde ² de lessen

5. Suggesties voor Vaderdag

Zet het juiste woord onder iedere afbeelding

en altmuligmann,
en lue
en skiftenøkkel

en skrujernsett
en vekkerklokke
votter

Sleutel

1.

Nisser i masse-slagsmål

Førjulsfreden ble alvorlig forstyrret da 30 nisser denne uken røk sammen på tørre nevene i Newtown i Wales, fortalte London-avisen The Times i går.

Etter et julearrangement til inntekt for veldedige formål, gikk nissene på pub. Det kom til en opphisset krangel over glassene, og krangelen utviklet seg til slagsmål utenfor puben. Politiet måtte bruke køller og tåregass for å bringe nissene til ro. Ingen nisser kom alvorlig til skade, men enkelte av dem måtte tilbringe natten i arresten og må regne med et rettslig oppgjør over jul. (NTB)

2.

1. sinds mensenheugenis: <i>på uminnelige tider</i>	7. een plank: <i>en fjøl</i>
2. een flater: <i>en blemme</i>	8. zich te pletter lachen met (2): <i>å le seg skakke av/å le rått av</i>
3. ervanlangs krijgen: <i>å få juling</i>	9. schamper: <i>hånlig</i>
4. veelbesproken: <i>mye omtalt</i>	10. armzalig: <i>bedrøvelig</i>
5. schitterend: <i>glimrende</i>	11. burgemeester: <i>en ordfører</i>
6. zich af vragen: <i>å lure på</i>	12. uitrichten: <i>å holde på med</i>

3.

På små føtter trippet hun bortover gulvet, klatret opp på krakken og åpnet vinduet. Snøfuggene danset rundt henne. Hun trakk bamsen godt inntil seg og pekte på horisonten under nattehimmelen.

"Ser du det vakre lyset der borte? Det er Hamarregionen, stedet der julemagien finnes. En dag skal jeg ta deg med dit, det er ikke langt unna."

Med et drømmende blikk mot det funkende lyset i det fjerne, fortalte jenta videre om Norsk Jernbanemuseum, og fantaserte om alle som gjennom timen hadde blitt fraktet hjem til jul i de gamle togene. Hun kjente seg nesten litt sulten da hun tenkte på all den nydelige julematen på Nedre Berg Gård, smaken av ekte, hjemmelaget julebakst.

Hun fortalte videre om hvordan puddersnøen utenfor Budor Gjestegård er perfekt til å lage de fineste snøengler. Etterfulgt av en stor kopp med rykende varm sjokolade. Hun hvisket stille at lyset foran dem i det fjerne, er stedet der nissen bor. Og at man ofte kan finne fotsporene hans rundt Hoel Gård i blåtiden, hvis men kikker veldig godt etter.

Hun la fingeren til leppene og hysjet lavt, og kunne nesten høre de magiske tonene til Klassisk Julekonsert i Vang Kirke. Det minnet henne om de tradisjonelle og stemningsfulle juleforberedelsene på Hedmarksmuseet på Domkirkeodden, og hun lukket øynene og tenkte på gløggen, flettingen av julekurver og de gamle stuen som ble levende igjen i julen. Hun fortalte vider om den vakre julesangen i Kirsten Flagstads barndomshjem, om de fine klærne i rene naturmaterialer fra Edel Design & Galleri Hjerterom og om gavene fra spennende, lokale produsenter, kjøpt på Løten Nærstasjon.

Bamsen fikk også høre alt om timene med lek i eventyrlige Ankerskogen Svømmehall, og om hvor kort vei det er til alt fra de gode sengene på Hamar Vandrerhjem Vikingskipet.

Velkommen til stemningsfulle førjulsopplevelser for alle sanser!

4.

Ingenting er mer irriterende enn folk som bare fortsetter å snakke når du avbryter.

Den som ikke tror på et liv etter døden, skulle ha sett meg etter skoletid.

Det er bedre med system i rotet enn rot i systemet.

Jeg sa ingenting i timene av frykt for å vekke de andre.

Skolen er som en karusell: noen faller av, andre går det rundt for¹.

Hvordan i all verden skal jeg kunne tenke før jeg snakker når jeg ikke vet hva jeg skal i før jeg har sagt det?

Gjør ikke i dag det du kan få andre til å gjøre i morgen.

Folk som tror de vet alt, er veldig irriterende for oss som faktisk gjør det.

¹ det går rundt for meg = "ik word duizelig" maar ook: "ik geraak in de war", "ik geraak er niet wijs uit"

5.

en vekkerklokke

votter

en altnuligmann

en lue

en skiftenøkkel

et skrujernsett

COLOFON

Voor de krantenkoppen e.d. geldt het citaatrecht.

De foto van het valentijnskaartje is van Trine Høkleie Jonassen:

<https://www.adressa.no/nyheter/trondheim/article1029552.ece>

De inleidende tekst bij "den internasjonale kvinnedagen" komt van lokalhistoriewiki.no

De afbeelding van 1 april komt van <https://pixabay.com/nl/april-eerste-april-fool---s-joke-3109706/> en is CC0 Creative Commons

De tekst over "maikatt" is een kort fragment uit <https://www.aftenbladet.no/lokalt/i/p9w3o/Aprilsnarr>

De tekst "Karneval i Oslo på 80-tallet" komt van http://www.aktivioslo.no/karneval_februar.php

De foto is een "still" van https://www.nrk.no/video/PS*196066

De affiche van de kruisweg komt van

<https://www.facebook.com/toyenkirken/photos/gm.1725680034335211/10154020317899826/?type=3&theater>

De afbeelding van de paaskuikens komt van <https://www.freeimages.com/photo/easter-chicken-with-chocolate-egg-4-1402549>

De gebruikte afbeelding van de paashaas is wijd verspreid op het internet.

De afbeelding van de (vrouwelijke) "russ" komt van

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Russ_passing_by_the_Royal_Castle_in_Oslo,_May_17th_2002.jpeg

De foto van de heer Poetin komt van https://en.wikipedia.org/wiki/Vladimir_Putin

De foto van de "russelue" komt https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Russ_med_russeluer.jpg

De foto van de "klistremerker" komt van <https://pixabay.com/nl/stickers-deur-promotie-marketing-2344370/> en is gratis downloadbaar.

De "russeknuter" zijn "stills" uit de film "Hjelp vi er russ".

De foto van de "russelapp" en de "russekort" komt van

http://gryggaa.blogg.no/1322501730_et_lite_referat_om_hv.html

De afbeelding van de "russeavis" is die van Skeisvang-VGS-2001.

"Eidsvold 1814" is een schilderij van Oscar Arnold Wergeland (1844 - 1910)

"Unionsoppløsningen flagg" komt van

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Unionsoppl%C3%B8sningen_flagg.jpg

De foto "barnetoget i Oslo i 2005" komt van [https://nl.wikipedia.org/wiki/17_mei_\(Noorwegen\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/17_mei_(Noorwegen))

De foto "sekkeløp" komt van <https://www.919sow.afrc.af.mil/News/Photos/igphoto/2000113087/>

De foto "styltegåing" komt van <https://www.flickr.com/photos/timevanson/6232299930/> en is Attribution-ShareAlike 2.0 Generic (CC BY-SA 2.0)

De foto "is i kjeks" komt van <https://www.maxpixel.net/Ice-Cream-Cone-Ice-Cream-Scoop-Hot-Melting-1579124> en is CC0 Public Domain.

De foto's bij het onderwerp "belijdenis" komen van <https://no.wikipedia.org/wiki/Konfirmasjon> en zijn respectievelijk CC BY 2.0 en CC BY-SA 3.0

Op de foto's van de schilderijen bij "Sankthans" rust geen copyright meer.

De foto's bij "Olsok" zijn stills van https://www.nrk.no/video/PS*116288; "Atmosfæren gjenskape" is een screenshot van <http://www.olavsfestdagene.no/marked/>

Het citaat van Rune Blix Hagen komt uit "Hvorfor feirer vi Halloween, egentlig?"

https://uit.no/nyheter/artikkel?p_document_id=393622&p_dim=88205 Het tweede citaat komt van

<https://snl.no/halloween> De afbeeldingen komen van <https://pxhere.com/en/photo/876421> (CC0 Public Domain) en <https://pxhere.com/en/photo/774670> (CC0 Public domain)

De afbeelding van de "primstav" komt van <https://oddivinedo.wordpress.com/2012/02/23/runic-calender-long-before-the-old-farmers-almanac/>

De vaderdagtekening is op talloze plaatsen op het internet te vinden, zie bijv.

https://ru.pngtree.com/freepng/happy-father-and-daughter_1781866.html

De tekening van de "altnuligmann" komt van

https://cdn.pixabay.com/photo/2016/06/13/09/40/carpenter-1453880_640.png CC0 Creative Commons

De foto van de wekker komt van https://cdn.pixabay.com/photo/2017/12/23/18/27/clock-3035731_640.jpg

De tekening van de vaderdagtaart komt van <https://snl.no/farsdag> Øyvind Holmstad Navngivelse 2.0 Generisk (CC BY 2.0)

De foto van de muts komt van https://nl.wikipedia.org/wiki/Bestand:Grolse_muts.JPG

De foto van de wanten komt van <https://pxhere.com/en/photo/1425235> CC0 Public Domain

De foto van de Engelse sleutel komt van https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Chrome_Vanadium_Adjustable_Wrench.jpg

De foto van de schroevendraaierset komt van <https://pngimg.com/download/9514>

De tekening van Svarte-Petter is een schermafdruck van <https://www.klikk.no/donald/donalds-tegneskole-2679200>

De foto van de adventskalender komt van <https://no.wikipedia.org/wiki/Adventskalender>

De afbeelding van de "juleglede" en de "julestjerne" komen respectievelijk van: pinterest (http://217.70.34.228/artiklar/images/bilder/begonia_x_chiemantha.jpg) en van https://vi.m.wikipedia.org/wiki/T%E1%BA%ADp_tin:Euphorbia_pulcherrima-1.jpg

De tekening over de versiering van de kerstboom komt van <https://www.deviantart.com/hunterxcolleen/art/Decorating-the-Christmas-Tree-337499226>

De foto's van de kerstboomverlichting en de kaarsen komen van <https://pxhere.com/en/photo/1162563> en <https://pxhere.com/en/photo/1007875> en zijn CC0 Public Domain

De tekening van de slinger komt van https://cdn.pixabay.com/photo/2014/04/02/17/07/festoon-308017_640.png

De foto van de engel komt van <https://pixabay.com/nl/angel-kerstmis-boom-decoraties-233731/> en is CC0 Creative Commons.

De foto van de "imp figure" komt van <https://www.maxpixel.net/Imp-Dolls-Porcelain-Baby-Doll-Dwarfs-Figures-2991355> en is CC0 Public Domain.

De tekening van de kerstboom met de "julestjerne" bovenaan komt van <http://www.freestockphotos.biz/stockphoto/12603> CC0 1.0 Universal (CC0 1.0) Public Domain Dedication

De foto van de "juletrespyd" komt van https://en.wikipedia.org/wiki/Christmas_in_the_post-war_United_States#/media/File:Aluminum_Christmas_tree2.jpg

De foto van Vinmonopolet komt van <https://no.wikipedia.org/wiki/Vinmonopolet>

De foto van de "Vikingparty" komt van <https://www.flickr.com/photos/rj3/2589077024> en is Attribution-NonCommercial-NoDerivs 2.0 Generic (CC BY-NC-ND 2.0)

De afbeelding van de kerstkribbe is op vele plaatsen op het internet te vinden: zie bijvoorbeeld <http://www.parentsdirectories.com/assets/image/Competitions/partyark.jpg>

De "julebukk"-foto van Leif Harboe komt van <https://www.flickr.com/photos/leif/15969195377/> en staat daar gemerkt als Attribution-NonCommercial-NoDerivs 2.0 Generic (CC BY-NC-ND 2.0)

Het Julesalat-recept in een screenshot van <https://kolonial.no/oppskrifter/1864-spoon-julesalat-med-rosenkal-og-granateple/>

De tekst "Lussi Langnatt og Lucia dagen" is een wat verkorte en gewijzigde versie van <http://www.eventyr-orakelet.com/2011/12/lussi-langnatt-og-luciadagen.html>; de daarbij horende en hier overgenomen tekening is wijd verbreid op het internet; de foto van het Luciafeest in Stockholm is een "still" uit https://www.youtube.com/watch?v=J18_sMs26Q0

De foto van de "paashaas" komt van https://en.wikipedia.org/wiki/Easter_Bunny

De tekening van Rudolf komt van <https://pixabay.com/nl/herten-rendier-rudolf-kerstmis-1874005/> en is CC0 Creative Commons

De tekst "Nisser i slagsmål" komt uit Aftenposten 10.12.2004

De "agent met wapenstok" komt van <https://pxhere.com/en/photo/672522> en is CC0 Public Domain Free for personal and commercial use

De tekst van oefening 3 is een advertentie van Hamar-regionen reiseliv die o.a. in Aftenposten van 23.10.2010 verscheen.

De citaten in oefening 4 komen van <https://www.ordtak.no/teksthjelp.php?teksthjelp=russ>

De overige illustraties komen niet van internet.

INHOUD

WOORDENVELD: FEESTDAGEN	3
Nyttårsaften og nyttårsdag.....	3
Helligtrekongersdag.....	4
Morsdag.....	5
Valentinsdag	7
Den internasjonale kvinnedagen.....	9
1. april	10
Karneval	12
Påske	14
Russetiden	21
1. mai.....	31
Syttende mai.....	33
Konfirmasjon	40
Sankthans	42
Olsok	43
Halloween	45
Allehelgensdag.....	47
Farsdag	48
Luciadagen	51
(Nikolausdagen)	52
Jul	54
LECTUUR.....	71
Lussi Langnatt og Luciadagen.....	71
Hvorfor påskeharen legger egg.....	75
Rudolf er rød på nesen.....	76
Julenissen kommer i kveld.....	77
OEFENINGEN.....	78
1. Reconstrueer het krantenartikel.....	78
2. En trøndersk julegave	79
3. Samenstillingen met "jul"	80
4. Citaten op de "russekort"	81
5. Suggesties voor Vaderdag.....	82
Sleutel.....	83
COLOFON.....	86
INHOUD	88